

1401
1991/2

Digitized by eGangotri

1402

ISSN 0132 - 6007

საქართველო

3
1991

პაპაჩაშვილი გომოვიძეს აძლევს უაპატი მუსიკა ახლა ისინი ახალ სიმღერას სწავლობენ.

პაპაჩაშვილის

თეატრ საბარალი
გომოვიძის

„ცისკანდი“

საგარეოში ცენტრალური მოედნიდან ხელმარჩენი აღმართს თუ შეუფუცებით, ქუჩის ბოლოს ერთ პატარა, თეთრად მოჭაქათე შენობას მიაღდებით. სწორედ აქ უღვეს ბინა რაიონის მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლს. სადაც სხვადასხვა წრეში გაერთიანებული მოსწავლეები სკოლაში მიღებულ ცოდნას იღრმავებენ, ლიტერატურით გატაცებული ბავშვები ნინო ივანიშვილის ხელმძღვანელობით „ვეფხისტყაოსნის“ შემსწავლელთა წრეში გაერთიანდნენ, ისინი ზეპირად სწავლობენ შოთა რუსთაველის უკვდავ ქმნილებას და ერთმანეთს ეჭიბებიან ამა თუ იმ მონაკვეთის უკეთ ცოდნაში.

საგარეოს თეატრის ახალგაზრდა მსახიობი ბლერი დრეიძე სათავეში ჩაუდგა თეატრის მოყვარულთა წრეს. ნორჩი სცენისმოყვარეები დგამენ სხვადასხვა სცენას ამა თუ იმ პიესიდან. „ძეღ“ ახალ წელს „ვეფხისტყაოსნის“ შემსწავლელ და მხატვრული კითხვის წრეებთან ერთად კარნავალი მოაწყვეს. დღიად

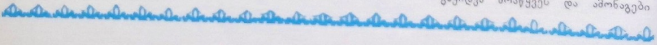

ამ გომონებას კი ამ ახანებას ახალგაზრდას ხატავს უაპატიმით

გაიხარეს და ისტატობა შეუქცეს პატარებს ამსწრეებმა. გასულ წელს, საქართველოს განთავისუფლების ირავალ დღისსწავლზე კი ეკა

ქიქაძის ხელმძღვანელობით ხელოვნების მოყვარულთა წრეც შეუერთდა ნორჩებს და შეერთებული ძალებით საქველმოქმედო კონცერტიც გამართეს. აქვე უნდა ითქვას, რომ მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლში ნაყოფიერად მუშაობს ხის მერქნის მხატვრულად დამუშავების წრე. რომელსაც თავისი საქმის შესანიშნავი მკოდნე კიმი პარუნაშვილი ხელმძღვანელობს. რა არ გამოუღიო ხელიდან ნორჩ ისტატებს: ქართული ეროვნული ჩუქურთმით დამუშავებული ხილის ხონჩები, სსმისები — ქაშები და კათხები, ხიჯლის ამოსაღები ჩაშები და სხვა მრავალი სოფახო კურჯელო, დეკორატიული

ჩარჩობები სურათებისათვის. პატარა სკამები თუ ყვავილების ქვესადგამები. ნორჩებმა საქველმოქმედო კონცერტზე თავიანთი მარჯვენიო დამზადებული ნივთების გამოყენებით დგა მოაწყვეს და ამონაგები

თანხა, ხუთსი მანეთი, საგარეოეკოლოგიურ ბავშვებს გადასცეს საჩუქრად.

საგარეოეკოლოგიის და, საერთოდ, საქართველოს სხვადასხვა კუთხიდან აქ ჩამოსულ მოსწავლე ახალგაზრდობას ღიბხანს ემასსოვრებათ საქართველოს ბავშვთა გაერთიანებების ფედერაციის მიერ პატარაძეულის ბავშვთა და მოზარდთა გამაჯანსაღებელ კომპლექს „ციხკარში“ მოწყობილი მოსწავლეთა საშობაო მეჯლისი, რომლის მასპინძელიც საგარეოეკოლოგიის მოსწავლე ახალგაზრდობის სახლი იყო. ოთხი იანვრიდან რვა იანვრის ჩათვლით ბავშვების მზიარებულებას საზღვარი არ ჰქონდა. ამბობდნენ, სამტრედიიდან, წითელწყაიოდან, ყვაროდან, ხაშუროდან, აჭაროდან, გორიდან, თბილისიდან, თელავიდან ჩამოსული მოსწავლეები დიდი ხნის ნაცნობებით შეხვდნენ ერთმანეთს. სწრაფად დაახლოვდნენ. მერე ყველაფერი თავისი რიგით წავიდა: დაათვალიერეს კახეთის ღრსშესანიშნაობები, იყვნენ თელავში, ინახულეს ერეკლე მეფის სასახლე, მეგზურობა თავიანთ თანატოლებს თელავში მოსწავლეებმა გაუწიეს. შემდეგ ყვარელსაც ეწვივნენ. მოწიწებით შეაღწიეს ილას სახლ-მუზეუმის კარი. გაეცნენ დიდი მგონისა და საზოგადო მოღვაწის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის ამსახველ ექსპონატებს და ბოლოს „ღიახ, ვიყავი ყვარელში“ დაიბეგუნენ. შეკრების მონაწილეებზე წარუშლელი შთაბეჭდილება დატოვა წინანდალში. გასული საუკუნის საქართველოს ამ ერთ-ერთმა კულტურისა და ლიტერატურის ცენტრმა, სადაც ჰაევაემაეების სტუმართმოყვარე ოჯახში იკრიბებოდნენ იმდროინდელი კულტურის მოღვაწეები, მწერლები, პოეტები, მოწინავე საზოგადოება.

ექსკურსიიდან დაბრუნებულ მოსწავლეებს საგარეოეკოლოგიის პატარა სიურპრიზი ელოდათ: სადილობის შემდეგ, საღამოს, მათ ნახეს რეკონსორტების ნ. ნენოვისა და გ. წულაიას ფილმი. ძალიან მოეწონათ და

კმაყოფილნი დარჩნენ „მეტეორის“ ნახვით.

გათენდა 7 იანვარი, ქრისტეშობის დღესასწაული. საუბრის შემდეგ მეჯლისის მონაწილენი ატობუბებში ჩასხდნენ და გზით ნინოწმინდისკენ აილეს. სოფელში რომ შევიდნენ. პატარა-პატარა გუნდებდა დაიყვნენ და, გაიარა „აილოობა“, სიმღერით შიადგნენ სამხეთაშვილების ოჯახს. შობის მახარობლები ვართო, და ბატონმა ნიკომაე ფართოდ გაულოკარი პატარა სტუმრებს. შემდეგ მიხეილ როკიკაშვილის კრამბობო ახმაურეს, იქიდან მალხაზ მღებრიშვილს ესტუმრნენ და ასე, შობის დღესასწაულის მილოკებით, შემოიარეს სოფელი. ყველა ოჯახში, სადაც კი „აილოს“ მთქმელები მივიდნენ, მასპინძლების გულუხვობას საზღვარი არ უჩანდა. „ღმერთმა დახლოკოთ, შვილებო“, — ლოკადგნენ ისინი და საჩუქრებსაც უხვად ურიგებდნენ — ჩერჩხლებს, ნახუტებს, სხვადასხვა ტებილეთს. ხოს და, რა გინდა, სულო და გულო...

პატარებს უფროსებისსგან ჰქონდათ გავონილი ამ ქრისტიანული დღესასწაულის შესახებ. მგერამ დღეს თვითონვე უშუალოდ მონაწილეობდნენ და სიხარულისსგან თვლები გაბრწყინებული ჰქონდათ.

ნიანწმინდაში ნიკო სამხეთაშვილება, მიხეილ როკიკაშვილება, სოსო კეკეაშვილება, ნუგზარ სელიკაშვილება, მალხაზ მღებრიშვილება და სხვებმა ფული აჩუქეს პატარებს, — როკოკი გინდათ, ისე მოიხმაურეთო, მთაყ ამ გზით შეგროკეებული ხუთსი მანეთი, — არც კი დაფიკრებულან, ისე ერთსულოვნად გადაწყვიტეს, — კაქრეთის სკოლა-ინტერნატის აღსაზრდლებს გაუგზავნეს.

დამთვრდა საშობაო მეჯლისი, დასასრულს მიუხლოკედა ზამთრის არდადეგებოც და მდიდარი შთაბეჭდილებებით სავსე მოსწავლე ახალგაზრდობამ მშობლიურ სკოლებს მიაშურა.

სადავითოვ, სათამაროვი!

პოიდა, საწადელო, პოიდა, საციკრელო, სადევითო, სათამარო, ღირსო საქართველო! ქართველთ სამფლობელო, სალოკავო ძველო, საიქვეყნო საშოსელო, თილო სარეცელო! პოიდა, შე ხელმქმნელო, სათელ-საკმეველო, წასასველო-მოსასველო, ფეხ-ფეხ დასაველო! მეოხ გეყვავ, მოგაკოლოთ ქოლტამი და ბეგელო, გესურხარ უსარქველო, გესურხარ უდელო, გესურხარ უსაბელო აწ და საკედადელო!

ზინიანა ხარია

საქართველოს საბჭოთაო საზოგადოებრივი საბჭოთაო

ნაკლები

აპრილი 1926 წლის 25

3 მარტი

საქართველო

წამწარ
აუხუნაძე

მხატვარი
იოსებ
სამოსლავაძე

— ასტროლოგი სტიქსი, პირველი ბლოკი, მთავარი
ოთახი.
— მე ასტროლის მისამართს გეკითხები, ალან!
— ას... ტორისი?
— დიახ, ასტროლის, დედამიწაზე, ამერიკის შეერთე-
ბულ შტატებში, წყნარი ოკეანის სანაპიროზე, ალან!
— ასეთი მისამართი არ... არ არსებობს.

ს ა თ ა ვ ა ა ლ ა ნ ა ვ ა ლ ო . მ ა ნ ა ჯ ა ს ო მ ა რ ი მ ო თ ხ რ ა ა

თვალდა კეისი უკვე მშვიდად, თანაბრად სუნთქავდა. მას მართლაც ეჩინა.

არამც თუ ელი, ეტყობოდა, ირენიც გაევირგებელი იყო მარის ესოდენ შთამბეჭდავი გამაჩრვებით. მგერამ არც ერთმა არ უწყობდა, გონებრივ და ფიზიკურ ძალთა რა დაძაბვის ფასად დაუქდა ბრედვილდს ეს, ერთი შეხედვით, იოლი გამაჩრვება. ირენი მარის სკამის სახურავს დაეყრდნო და მისკენ დახიარა:

— ახლა ყველაფერს ათქმევინებ? — ჰკითხა ჩურჩულით.

— ყველაფერს, რაც იცის. ირენმა საათს დახედა.

— ღარი თითქმის აღარ რჩება. ორი რამ მაინც უნდა გაევიტო. ჰკითხე, სად ინახება ცოდვილთა ტრეპორტაციის ვიდეოფონოგრაფები?

— კეთილი, ალან, გესმის ჩემი ხმა?

— დიახ, მესმის, — უფერული, უინტონაციო ხმით დაუდასტურა კეისიმ.

— შენ ახლა ასეთ კითხვაზე უნდა მიპასუხო: სად ინახება ცოდვილთა ტრეპორტაციის ვიდეოფონოგრაფები?

- ბარში.
- სა-ად?
- ბარში, ჯიმ კროიდერის ბარში.
- ბარში? კერძოდ?
- სეიფში.
- გასაღები ვისა აქვს?
- ჯიშს.
- სხვას არავის?
- სხვას არავის.

მარიმ ირენს ახედა.

- სპაეის მისამართი ჰკითხე, ასტროლის მისამართი!
- კეთილი, ალან!
- გისმენო.
- სტუდორდ ჯონ სპაეის ბინის მისამართი უნდა მოთხრა, ალან!

— მაშინ... მაშ, სად ხელება ხოლმე სპაეი თეოდორა ო' ნილს, ალან?

— თეოდორა ო' ნილს?... სტიქსზე, მარიმ ირენს ახედა. ირენმა ხელით ანიშნა, გაანგრძელო.

— ალან! მაშ, შენ ამბობ, რომ დოქტორი სპაეი და თეოდორა ო' ნილი ჯალაქ ასტროლაში ჯი არა, აქ, ასტროლო სტიქსზე ხელებიან ხოლმე ერთმანეთს?

- დიახ. ამას ვამბობ.
- სახელდობრ სად, ალან?
- პირველ ბლოკში, მეცხრე „ა“ ოთახში.
- ასეთი ოთახი არ არსებობს! — აღმოხდა ირენს.
- არ სცდები, ალან?
- არა.
- სად არის ეს ოთახი?
- მეცხრე ოთახის გვერდით მისი მომდევნო.
- მაგრამ მეცხრე ოთახი ხომ ბოლოა! — დაიჩურჩულა ირენმა.

— შესასვლელი სილიან აქვს მეცხრე „ა“ ოთახს, ალან?

— მეცხრედან, სპაეის ოთახიდან.

ირენმა შებლზე იტყია ხელი.

— ჰკითხე, თეოდორა რომელ ოთახში ცხოვრობს-თქო?

— ალან, თეოდორა ო' ნილის მისამართი მოთხარი!

— პირველი ბლოკი, მეცხრე ოთახი.

— გასაღებია, — დაიჩურჩულა ირენმა. — მარო, რამდენ ხანს იძინებს ეს საფრთხილებო?

— ვიდრე არ გადავიძვს.
— მაშინ სამივენი წავლდით! სწრაფად!

ის იყო, კარი გააღეს და დერეფანში გავიდნენ, რომ ირენს წყვეტილი სიგნალი მოესმა. მან ნახიჩი შეანულა და მარჯვენა ხელის მჯა ტურქეთთან მიიტანა:

- ირენ სევიკი!
- „ასტროლი ვარ, ირენ!“
- მესმის. როგორაა საქმე?
- კარგადაც და ცუდადაც!
- ჭარ კარგი თქვი! სწრაფად!

— ცოდვილთა დახმარებით მე და მარიმ სარდაფის ბლოკში შევადრეუთ და ტომი დავიხსენით. ახლა ყველანი ერთად ვართ, ჯონ ვაინფორდი შევიპყარიო!

— ცუდი! სწრაფად!

„ჩემ კრიტიკაზე თავს უშველა. ვინაიდან ვე-
რაღერ ვაქტივობაზე. ამ მართლა არ იციან, ამ დროის
მოგება სურს. იქნებ კრიტიკის თავის ბარშია?“

— კეთილი! ახლა თქვენ პირველ ბლოკში ავარდით
და ყველა თანას, განსაკუთრებით მერვეს და მესხერ
ოთხასზე, დაცვა დაუტყვევით, არაფერ შეუშავთ, არაფერ
გამოშვავთ, ტრამვი და პარტი შენთან იყოლიე, გასაგე-
ნია?

„ბაგაგე!“

— ჩვენი კრიტიკის მიზეზადეთ!

4. იანვარი

თეოდორამ მოახერხა, დაეინახნა სტაფორდ ჯონ სპაიკი.
ჩრავნა, რომ სპაიკი და პარტნიერი ქამ კრიტიკის ერთი და
ერთვე პარტნიერებია...

...მეგრამ არც ეს მიზეზება სწყვეტდა საკითხს: სპაიკია
კრიტიკერი თუ კრიტიკის სპაიკი?

თუმცა, ერთი რამის თქმა კი შეიძლება დანაშაულებე-
ბით: ყოველგვარად ტელეპორტალის, ასტორიანი
სიგნატორიანი გადაცემების უზარმაზარი ენერგია
სჭირდება. ამ ენერგიის შეზღუდვაზე ხარჯის უშუალო
კი მხოლოდ ფირმა „სპაიკი ენდ სტრისს“ პატრონის
აქვს, მაშასადამე, თეოდორა ო' ნილი ამ ფირმის პატ-
რონის, სტაფორდ ჯონ სპაიკის ფეოდალია, ორსახოვე-
ნი კი არა, სამსახოვენი რომ იყოს იგი...

ასტორია... ერთხელ მაინც რატომ არ გაიყვანა სტა-
ფორდმა ამ ვალიიდან გარეთ, ოკეანის ნაპირს? რატე-
ნია თუ ენობია ვინმის? სპაიკი არც მოკცებია და არც
შეშინა... ის არ ქმარა, რომ დღეიდან სტაფორდს მყავს
ჩაკეტული ბუდეური, ელდობარია, იგიერთად — სკა-
ფანდრით გაფორმება ასტორიანის ზღაპარზე. ეს არის
და ეს.

ამ ოთახს აქვს კარი, მეგრამ იგი ღია არასოდეს უნა-
ხავს. სახელურიც კი არ უყუთია. იღება კი სტაფორდ?
მეგრამ თუ არაფერ შედარებით, რა საჭირო იყო
ამ ექვლენში კარის დატანება? ერთხელ მაინც რატომ
არ აქიბია ეს სტაფორდს?

თეოს შერა ახლა სარკმელს მოხვდა.

საოკეანო, ბეგრეკით თავისუფლად შეიძლება გარედან,
დღის სინათლეც; აი, ნიაი კი... და არც სუნ... ოკე-
ანის მღაფე წყალს ზომ სპეციფიკური სუნი აქვს! ან კი-
დეც არც ხევი ყვევილობაზე, არც ყვევილები ხარო-
ბეც აღსომავალი?

უნდა გახედოს ამ სარკმლიდან. რაადე უნდა დაუჭ-
დეს. ენობისწავლი — ენობისწავლია, კი — კი, მეგ-
რამ მთავარი სხვადა ვინ იციან, როდის გამოთქმების
ეს სპაიკი თუ კრიტიკერი, რომელსაც წყლან მისი დახ-
არება უნდოდა. მართლაც, ირინი კი დახარდა, გასა-
პირში მარტო არ მიგატყვევებ, მეგრამ წინასწარ ვის
ძალდობს მოვლენათა განსაზღვრა, რა იყო, რა შეიძლება
მოხდეს? ჰოდა, იქნებ გადადგარეს ამ სარკმლიდან ან,
თუ ეს ვერ მოახერხა, იქნებ ვინმეს თვლი მოჰქრას
და ხმა გააგონოს! !

თუ საწოლის ზურგზე შედგება და ფეხის თითებზე
აიწევა, ალბათ მისწვდება სარკმლის კარებს... ალბათ
ტანსაცმელს, არცთუ ისე უფროსად და არც იმდენად
გასაძეველად, რომ ეს ვერ მოახერხოს.

ავიდა კიდევ, ტანიც აზიდა... და რაღაც სასწაულოთ
შეიკავა თავი, რომ უკან არ გადამოგარდნილიყო:

* იანვარი — მითითებული ორსახოვენი ასტეხა.

„სარკმელი“ ხელოვნურად განათებული ნიშა აღ-
მოჩნდა, რომლის იქითაც ჩვეულებრივი ნაირსკერძი
ბეტონის კედელი მოჩანდა.

შუა ნიშაში, იმ კედლის ძირას, ხელისგულისოდენა
მანერითფონი იდო. სწორად იქიდან მოისმოდა ოკე-
ანის ტალღების ტალახუნნი და თოლოების თავიკილი.

თეოდორა საწოლის კედელზე ჩამოკვდა, ასევე ხელე-
ბი შემოიჭრდა და, ის იყო, ისტერიული სიცილიტარი-
ლი უნდა ავარდნიდა, რომ ოთახში საშინელი ქახანი
და ბრაგვანი მოისმა.

თეოდო შეშკივლა. გიყვიეთ ზუზე წამოიჭრა და თავი
რომ ასწია, საბოლოოდ უმტყუნეს ნერვებმა.

ახანამებს მოკლევადილი კარი იტაცებუ ეგდო, კარის ლი-
ბში კი ტომ პარისონი იღვავდა.
თეოდორა ო' ნილს გული წაუვიდა.

თავი მეშვიდე. ძეისხარს-ძეისხარსი

1. კონსტანტინე ივანოვიჩი სახარლადოვი
დასაქმანდა

„ამერიკის შეერთებული შტატების მოქალაქე სტა-
ფორდ ჯონ სპაიკს, ყოფილ პრეზიდენტს, რომელსაც ჩა-
მორთმეული აქვს სექციონი პრეტენზიის უფლება (რო-
გორც სახელმწიფო დაწესებულებებში, ასევე კერძო-
დაც), ბრალად ედება, რომ იგი: 1) იყენებდა რა შეც-
ნირებისა და ტექნიკის ბოლოდროინდელ უმნიშვნე-
ლოვანეს აღმოჩენებსა და მიწვევებს (მათ შორის იმა-
თაც, რომლებიც ჯერ კიდევ დუმატანტებელია), სა-
ხელმწიფოებრივ დეპარტამენტში შეუთავსებლად, თვით-
ნებურად ეწეოდა S-2113 ასტროლოგიის, ქვანახარად —
ასტროლოგი სტეისის (იგი თანამჯავარი სპარონისა, რომ-
ელიც, თავის მხრივ, პლანეტა პლუტონის თანამჯავა-
რია) უმდიდრესი წიაღისეულის, კერძოდ, სტრატეგიული
ლოთიონების — ურანის, თითონების, აგრეთვე პლუტონის
მოპოვებას, რაც, საერთაშორისო კონვენციის ძა-
ლით, ეკრძალება ყოველ ექვლენს პირსა და ცალკე-
ულ კომპანიას, და მოპოვებული ნედლეულით (რომე-
ლიც იმდენად სუფთაა, რომ თითქმის არ საჭიროებს
გამწივარებას) ვაჭრობადა მიუღო რაც სახელმწიფოებ-
რულ თან და კომპანიებთან, რაც, აგრეთვე, სასტრატეგია აკრ-
ძალეული გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ახა-
ლი წესდების 21-ე მუხლით; 2) კონსტანტინე ივანო-
ვიჩს, რომელსაც სტრატეგიული ლოთიონების უკანონო
ვაჭრობით იღვდა, სამედიცინალო ბეგარას არ უხ-
დობდა სახელმწიფოს (ამას იგი იმიტომ ამართლებს, რომ
ასტროლოგი S-2113, სტეისი, არ წარმოადგენს ამერი-
კის შეერთებული შტატების ტერიტორიის ნაწილს და,
მაშასადამე ამერიკის შეერთებული შტატების სპაიკის მი-
ეცე საყოფარჩო ძალთა და სახსრებით მოპოვებულ ნედ-
ლეულთან არაფერი ესაქმება); 3) მადლის მოპოვებისას
იყენებდა არა რომოტევიკის, არამედ ცოცხალ (ადამი-
ანთს) საშუალო ძალას, რომელსაც იგი თითქმის მუქ-
თად (და, ამავდ დროს, კანონგარეშად საშუალებების) მუ-
ქარობდა...“

2. „იანვარი“

— თქვენ გაბმალეთ, ტომ, თქვენ მიხსენით!
— როცა ირინმა მიიხბა, სპაიკი იქ არის, გული
გამოსცილებოდა მეგონა, თეო... ხომ შეიძლება, ასე მოგ-
მართოთ?

— რა თქმა უნდა, ტომ! თქვენ რომ კარი არ შეი-
გნებოთ, ცოცხალ და, ჰუკავზე შეიკვლიებით, დემო-
შახი!

საქართველოს
საბჭოთაო
საინჟინერო

— ამერიკიდან ყველაფერი რიგზე იქნება.
 — ნეტამც!
 — ახლა რა გზას უნდა დაადგეთ?
 — არ ვიცი, ჭერ არ ვიცი... ჰერ გონს ვერ მოგვუსლ-
 ვარ, დრო მჭირდება.
 — აქ დღამიწაზე, არაგინა გყავთ?
 — არაგინ, დედ-მამა დღერ დამეხოცა, დამ-ძმა არა
 მყოლია. ირენის ამარა ვარ.

— თეო!
 — ჰო, ტომ...
 — არ შეინიშნავს, მე და შენ მთლად ერთნაირი
 თმა რომ გვაქვს, თეო?
 — როგორ არა, ტომ!

— ჰოო? პირველად როდის შენიშნე ეს?
 — ბარში, კრიიდერის ბარში. პირველადაც, მეორე-
 დაც და მესამედაც, სულ სამჯერ გნახე ბარში.
 — მე ყო უფრო აღრე...
 — რა „უფრო აღრე“? ტომ?

— იცი, თეო... მე და ჰარის ნამდვილად გვინდოდა
 სპაისი გაკორტება — ძველი ანგარიშები გეჭონდა გა-
 სასწორებელი. ოდესმე გაიბობ, თუ... დოლარების
 შოვნაც გესურდა, მაგრამ... პირადად მე, მერწმუნე,
 სხვა მიზეზიც მჭონდა... ჭერ კიდევ იმ დროიდან, ავა-
 შინგტონ-ოპერის“ სცენაზე რომ გნახე სულ პირვე-
 ლად...

— მართლა, ტომ? ოპერის სცენაზე? ჭერ კიდევ მა-
 შინ? — უკვე მაშინ, გაოგნებული გამოველი თეატრი-
 დან... და გულში ამოვიქერი — თუ ოდესმე ცოლს
 შევიკრთავ, მზილოდ თეოდორა თ' ნილს და სხვას არა-
 ვის-მეთქი.

— მართლა, ტომ?! მართლა?!
 — ჰო, და, იცი, რა არის უცნაური, თეო? რატომღაც
 იმთავითვე მჭეროდა, რომ ოცნება ამსრულდებოდა,
 ასე შეგნა, მთავარია, თუნდაც ურთულე შეგვხვდეს და
 თეოდორასაც აუცილებლად მოვეწონებო-მეთქი, ბავშ-
 ვური ფიჭვია, არა?

— გულმისანი ყოფილხარ, ტომ ჰარისდა!
 — თეო!

— ჰო, ტომ, უკანასკნელად რომ გნახე ბარში, წა-
 მით რომ მოგხვდეს და დაბღვერილი მიყურებდი, კი-
 ნალამ შემოგებრუნდი და კინალამ დავიქერი შენს შავი-
 დასთან, შენს პირისპირ, იცი, რას გეტყვოდი?

— რას, თეო?
 — რას და: „ტომ! წამიყვანე-მეთქი აქედან სულ
 შორს, ტომ!“ — აი, ამას გეტყვოდი.

— თეო! ახლა?!
 — წამიყვანე სულმე შორს, ტომ! თუნდაც გალაქტი-
 კის დასალიერს, ოღონდ წამიყვანე...

5. ჰაშონიდან დაბრუნებულნი

ტელეფონი აწყრიალდა. სტივი შევიჭმუნა — ეს
 წუთია, ეფემტერი ფრახა მოიფიჭრა, ვიღერ ჰალად-
 ზე არ გადაიტანს... „რეკოს, რამდენიც უნდა!“ — ჩაი-
 ბუზუნდა გულში, ტელეფონი დაყინებით წყრიალუნდა.
 სტივმა ბოლო სიტყვა დაწერა, წერტილი დასვა და
 ყურმილი აიღო.

— ჰელო!
 „ჰელო, სტივი! ამდენი ხანია, ვერკავ. ვიფიქრე, ისევ
 ხომ არ გაუტია-მეთქი პლუტონის სამეფოსაკენ!“

— ჰეი!
 „შეგს მოეწონა შენი სტატუსის პირველი ნაწილი და,

საერთოდ, მთელი ჩანაფიქრი, ხელნაწერი უკვე სტამ-
 ბაშია“.

— ოპო!
 „მაშ როგორ! ჩვენ ოპერატიული ხალხი ვართ, ძმაო.
 მეორე ნაწილი კვირის ნომერში წავა. შაბათს, დილით,
 მაგდლაზე უნდა მივლსო“.

— ჰო!
 „რა შორისდებულებით მელაპარაკებო? ენა ჩაყლაპე
 თუ რა?“

— ემუშაობ, ლარი, თუკი მართლა, როგორც თქვი,
 შაბათისთვის გინდა... მაშინ...

„ჰო, კარგი, კარგი. მორჩი ბუზუნს, მომიკითხე...
 ელენი“.

— გადავცემ...
 სტივმა ფრთხილად დადო ყურმილი. უჭრიდან ქა-
 ლაღების ახალი დასტა ამოიღო და წინ დაილაგა.
 კარგა, როცა სამუშაო გაქვს, თანაც ისეთი, მორე-
 ვივით რომ ჩავითრევს და ისე გაგიტყვებს, როგორც
 ნაფოტს — ტონანალო.

თუმცა სული სტეია და გულიც, როცა საკუთარი წახალისებელი ვადასწრე ვადასწრე, მაგრამ ამ ტყუილს დიდი ხნის წინააღმდეგ შემრთობის ტემბი-მწერი სიხარული ახლავს, და არა მართკ ეს: დამნა-შვების სამყაროში ბევრი როდი მოიპოვებდა ისეთი ურ-ჩხული, როგორც სტეფორდი ჯონ სპააკი. და მისი მხლებმა წმინდა ექრნალსტერი ვალის მიხდაა ადა-მინათა საზოგადოების წინაშე.

სავაზეთო სტეია, რაგინდ ვცუვლიც იყოს, ყველა-ფერს ვერ დაიტევს. ეს იქნება წიხნი, ბესტსლერი, რომელიც მართკ ამერიკის შეერთებულ შტატებში კი არ, მთელ მსოფლიოშიც თვალის დახამამებამი გაი-ყვიება და მეხებით ვავარდება. ბოლის და ბოლის, სტი-ვენ როსი და დიპირი თავისი მუსტანგი და ახლა მანამ არ ჩამოხდება, სანამ საბოლოოდ არ გახედნის და არ მოაჩქულებს.

მან თავიდან ბოლომდე ნახა ორი ტელეპორტაციის ვიფორმირება — თავისი და... ელხა პარისონისა. დახ, ინტეგრირება და პიანზით სანხებრედ დაბინ-დულ გონების არ მოუტუებდა სტეია — სკანდინორ-სანი, რომელიც სტეისის კარგიერში მის თვალში დაი-ღუბა, ტომის დაა და მარი ლედენის ცოლი იყო. სა-ბოლომდე, ეტყობა, იცნო სტეფენი. მოუღწელობის-გან შექოთა. უხერხული მოძრაობით სკანდინორ დაი-ხიანა და იქამდეც ვადასწრე.

რაგინდ იცის, რამ აიძულა ელხა პარისონი, თვით-ველადობა ვადასწრე და ამ მიზნით „სპააკ ენდ სტეისისთვის“ მიემათა. შესაძლებელია, რაგინდ გზით შე-იძულო, რომ მისი მძა და მედლე სტეისზე იყოფი-ბოდინე. ყოველ შემთხვევაში, ეს სადღეობო ელხამ საბოლოო ჩაიტანა, თუ საბოლოო პეტი კონტრირის, რომელშიც მიცულებულს თავსებდნენ და სტეისის ზე-დაპირიდან კომსონი ვატკოცხდნენ (როგორც ვა-მოირაკი, ელხას და სხვა მიცულებულ მოღწეობაში) ბედი გათხარა ელხა ლევიამ, სპააკმა რომ საკუთარი ხელით დახარბი).

გარკინული გრძინობით უყურებდა და უსმენდა თა-ვისი ტელეპორტაციის ვიფორმირებას სტევენ რო-სი: თან ამაყურებდა იყო, თან მომწიფდ და შეიძ-ლებდა ითქვამს. ხელახლა ვანიცადა ყოველგვ.

მთელი „მოგზაურობა“ დედამწიდან სტეისამდე თვითველ „სოფლადობის“ სამი ეტაპისაგან შეე-გებობდა: დედამწი-მთავარ სოციატრონი, მთავარ-ქა-რონი რავეტი, ქარიონ-სტეისი სოციატრონი (მოხალი-სენი უფრო კომფორტულად შეგარკინებდა — თავი-დან ბოლომდე სოციატრონი, შეუღლებერი რგონის ვა-რკინე, მაგრამ ამგერი ტელეპორტაციის დიდი ენერგია სურდაგებოდა).

ამ ორმოცდაერთი საათის განმავლობაში, ვიღრე სა-ხანებრიდ ანაბორის მდგომარებაში მყოფი სტეფენი (სხვა „სოფლადობის“ ერთად) რავეტით ქარიონსკენ მიგრირავდა. მის ტეისს განუწყვეტლივ სისტემატრად „ამწეაგებდა“ აღწერილი ელხის „სპააკ ენდ სტეის-სი“ პირველი ფსიქოლოგის მიერ სავანებოდ და-სპორგამებელი ელექტრონული აპარატურა, რომლის მოქმედებასაც სტეისის სოციატრონიდან თვით ელისი აღვივებდა თვალყურს. ამ ორმოცდაერთი საათის გან-მავლობაში კომპანიის ყოველი კლიენტი რწმუნდებო-და, რომ იგი ნამდვილად სათქონს იმყოფებოდა: რომ მან ნამდვილად იხილა ანგელოზები, მიველა-გაბარეოლი და თვით მამა-ღმერთი, ვხა საიკონსკენ და თვით კო-პიხითი; ლოგონის წარსულიდან მომობილი ზოგი ანგელოზი, უფრო სახეცულოლი და ზოგიც ვამოგონი-ლი, ერთმანეთში ოსტატურად ვადასწარეოლი ეპიზო-

დებით მის შთაავლებდნენ, რომ გამოუსყიდველი ცო-ლიდები ჰქონდა ჩინებელი და ან კოჯონებში უნდა მო-ხვედრილიყო, ან დღემარწაზე დაბარკინებულოც, ან კო-ლდე თავადღებელი. მუხლახანებში შრომით ეზლო სო-ციატრონი ჩვედნილი დანაშაული, ყველა ცოფილი, ჩვეულებრივ მდგელობის ისტორია თვითდან ბოლომ-დე მომახსოვი იყო...

სოფლადობა...
 ეტა მართლაც აწამა ბავშვობაში სტეია. მერე ვარ-გა ხანს ესხმარებოდა ხოლმე, კომპარბიტი სტეისავდა ძილში...

ელხას თავი არ მოუტლავს, ადგილად სძლია ემაწე-ლი გრძეცეხას და მერე სავარეულით ვაყვავ ცოლად თავისი მამა გრძეცეხას, არა ლეიდენს...

ელისი დედ-მამასთან კონფლიტისა და სტევენ პერბერკერის ჩვეულობის ისტორია თვითდან ბოლომ-დე მომახსოვი იყო...

სოფლადობა... მოგონილი თუ ნამდვილი...
 აღან ლი კეისის ტელეპორტაციის ზემოქმედებამ — კომპეტერული აპარატურის მეშვეობით ათხილს გაი-ძიერებულმა და კონტრირირებულმა, ისეთ იღუბი-ურ ბინდში ვაახილა სტეისის გონება, რომ ყველაფე-რი, რაც შთავიანებს და მოახყვენს, აბსოლუტურ რეა-ლობად მიიჩნია.

სტეისზე ყოფნისას — ეპიკური მეშობის, კეების თუ დასვენების სათებში — სტევენ როსის თავის ტვი-ნი (ისევე, როგორც სხვა „სოფლადობის“) მძლავრი ფსიქოლოგის უწყვეტ ზემოქმედებას განიცდიდა, რომელიც ინდივიდუალური ბოლოქმედებრიტორი აო-ხილი ვადმოიცემა და საპერატორად, სადაც მთელ დღე-ღამის განმავლობაში ვხსოვოდა ვთით ვიფორ-მოლოგი მისი — კონტროლის მოღწევა წუთითაც არ შეიძლებოდა, რადგან ვსიქოლოგის მოშლის აუ-ცილებლად „სოფლადობის“ ფსიქოლოგი, პირველად და, კიდევ ვინ იცის, რა მოქვევბდა!

გარდა პირველხარისხოვანი პირველისა, პირველხა-რისხოვანი ფსიქოლოგი ყოფილა დოქტორი სპააკი. და, ალბათ, მსახიობიც.

როგორ დაბარკინდა ყველა მის თანამშრომელთან აჩაგინ ცოლად, თვით თვალდასწრე კი, რომ დოქტორი სტეფორდი სპააკი და ბარკინი ჯიმ კროიდერი ერთი და იგივე პირივნება იყო. უმცირესი, ერთი შეხედვით, სულ მთლად უჩინებელი დეტალებიც კი ჰქონდა ვათ-ვილი-ვათვალისწინებელი, დოდადობი, საჭიროებას-მებრ, ბარკინი ჯიმ კროიდერი შეუმჩნეველ დავეტრე-თითს დახლს ეტყობი ჩამოტყუებულ ამა თუ იმ ლო-ლას, ჩაირთვებოდა უჩინარ მავნებლობით და დოქ-ტორი სპააკის ჩაბარწეული ხმა ან პირველ ვანკარგულე-ბას იძილავდა, ან სავანებო შემთხვევას აუწყებდა, ან ახალი წლის დღეგამოს ულუცავდა ხიზნებს. აგენტები რომ აგენტობა, იმთავით კი არ იცოდნენ, რომ მათი დებეშები დედამწიწაზე, ნიუ-იორკში, სპააკ ენდ სტეის-სი კანტორაში კი არ ვადასწრეოდა, არამედ იქვე, სტეისზე, ბარბი მისილიდა ჯიმ კროიდერს, სპააკის მარ-ჯვენა ხელს.

სულ პირველად თურმე ირენს დაბადებია ევეკი სა-ოცლად გამახვილებელი კალური ინტეგრირის წყალობით. მოგვიანებით მარი ლეიდენიც დავკვივებულა — კროი-დერის ლონიერი და, ამავე დროს, უტყუარად ნატყვი თითები ეცნო და კიდევ — სახსარში წაჭრილი მარჯვე-ნა ხელის ნეკი, მაგრამ ვერავითარი ვერ გრძეცეხა, სად ენახა ეს თითები. მხოლოდ მოგვიანებით, როცა კროიდერი სპააკის რეგობადა ვამოირაკი, თავისთავად აღსდგა მის შესხიერებაში სპააკის ექიმობისგდებელი საურეკლას-ში ტელეფილიმი, სადაც მსხვილი პლანიით უჩვენებდნენ

სასწავლომომქმედი ქირურგის თათბირის მტკიცე და ფა-
ქტურ მუშაობა ურთულესი ობიექტის ჩატარებისას.
ბევრს ფიზიოლოგი და ლექტორი სპააკი (თავმჯდომას-
თან, ცინზბერგ, სადიზმთან შემხამებელი სფეროში);
მაგრამ, ბოლოს და ბოლოს, მაინც ვერ ასცდა კატას-
ტროფასა.

საოცარი, სულსშემებრელი სანახაობა იყო „ცოდ-
ვილთა“ დაბრუნება დადამრჩევი. ყველამ, როგორც
ერთმა ყაყმა, დაიჩოქა, მიწას ემთხვია და ცრემლით
დააღობა იგი.

სა ორმოცდაათზე მეტი მონაწილე იქნება სასამართლოში
ეს — მხოლოდ „ცოდვილები“, ახლა რვა მიხალისე?
მათ შორის — მარი ბრედვილი.

მარი!
იზღვის, ელენთან და სტივენთან სადილიად რომ შე-
იკრიბნენ, სტივენა შეინჩა — საოცარი სინაზით უყუ-
რებდა მარი ბრედვილი ლარი ნიქშეს.

ჩრდის ბრედვილი და — ნახი პირა? ეს ხომ რა-
ღაცა სინაზისა უფით, იქნებ რამე შეგულის ლარია,
იქნებ ბოლო მოეღოს მის მარტოხელა ცხოვრებას.

ელენს უნდა მოეღამაჩიოს, ქალბა, სტივენს გაი-
ლებით უკეთ ერკვევა ამავერ ამბებში.

1. „უდიდესი ძალა მანობრომა“

„ჯორჯ პარი გრანტს, სენატორს.
ვაშინგტონი, ლინკოლნ-ავენიუ, 18.
სერ!

როგორც აღმართა უმრავლესობას სჩვევია, თქვენიც
აღბოს, ვიდრე ამ წერილს წაიკითხავდით, ჯერ ხელმო-
წერას დახედეთ. მაგრამ თუ იშვიათი გამოწვევის
ბრძანდებით, ახლა მაინც, როცა ამ სტრუქტურებს თვალს
გადაავადეთ, უაქველად დანიტრეგსლებით წინაშედა-
რ ბარათის ვებტორით.

დანიტრეგსლებით? წაიკითხეთ? გამოსწავლეთ? მიცანით?
დაახ, დაახ, მე სწორად ის პოვარდ ფლემინგი ვარ.
ოღონდ არა პოვარდ ერნესტ ფლემინგი, არამედ პო-
ვარდ ენტონი ფლემინგი, ისევე. როგორც ოღონდაც
თქვენ იცავთ ჯორჯ ჰიუსტონს გრანტს, ახლა კი ჯორჯ
პარი გრანტს ბრძანდებით, მეორე სახელს შეცვლეთ
ჩვენს დემოკრატიულ სახელმწიფოში დიდი პრიბლემა
არ არის. უფრო მხელი გარეგნობის შეცვლა, მაგრამ
თუ ეს გულს გაქვს და, ამავე დროს, კარგი ქირურგ-
ოსამეტროლოგის ხელშიაც მოხვდეთ, ამ სინდრომს მო-
ნახლება.

ფლემინგი, მაკორი აღარც კი არის მოვადგომით, რომ
ამ თვითმეტროლოგ წლის წინათ მე და თქვენ, სერ,
ერთდროულად ერთი და იმავე ექიმის პაციენტები ვი-
ყავით.

მას შემდეგ ბევრმა წყალობა ჩათარა და უფრო მეტმა
ქარბა ჩაიკრილა. ამ ხნის განმავლობაში, აგრე, თვალ-
მწიფწილო სინდრომზე ახედოთ, უკვე სენატორი ხართ
და, თუ რამე ბელი არ შეგიშლათ, ვინ იყოს, ხელ-
წობთ, იქნებ, ვიცე-პრეზიდენტის სავარძელში გიზი-
ლოთ, დიპლომა იხებოთ, თქვენს მეგობრებს ეს არ ეწე-
ყინებთ! მე კი, როგორც ხედავთ, დაბრუნდეთ პროფე-
სიას ამ ვულტარტე და ამეამდე (თუ ეს ტრამბახად არ
ჩამოვთვლება) ურთავ ადვოკატი როდი ვარ, სახელიც
მაქვს და ანგარიშსაც მიწევს.

ეს — სხვათაშორის.
ახლა — მთავარი, ახე ის, რამაც თქვენი შეწყუბება
გამაბედინა, მისტერ სენატორო.
ხოვრამ აღბათ უკვე იცით იმ სკანდალის შესახებ,
რომელიც ერთი მუშაა ყარნდლისტების მიერ ფორმა
სპააკი ეხდ სტრუქსისა საქმიანობის მხილება მოჰყვა.

ეს — ის სპააკი, მისტერ სენატორი, ლექტორი
ფორდ ჯონ სპააკი, ჩემი და თქვენი ერთობლივი
სკანდალი ატყდა თუ არა, ლექტორი ჩემი სასამართლო
შეფთვება იგი დამთხმნდა და ახლა მისი ოფიცია-
ლური დევნაში გახლავართ. უკვე ბევრჯერ წინასწარ
სამართლებით დასჯენას, ჩემს კოლეგებს ურთოდ არ
უმუშავნით და ყველაზე დიდ დანაშაულს — აღმარ-
ლახე ნაკლებად ადგილი და უარსდებდა აქვს დათმობი-
ლი.

მაგრამ პრესაში გრძელდება ურნდისტების მიერ
ატეხილი ავირტაჟი. არა მარტო გრძელდება, მიერ
და უფრო აქტიურდება კიდევ, და გამორცხულია, უფრო
არის, რომ წინასწარი საბარტლებით დასჯენის უნაძა-
ნელი პუნქტი პირველ და უმთავრეს პუნქტად გადასა-
ციეს და გადაწყვეტი მიზღვრულბობა შეიძინოს.

ფიქრებში, თქვენ უკვე ხვდებით, რა შეიძლება მო-
ყვეს ამა, ლექტორი სპააკი ქვეყანა, მაგრამ ძლიერ
უცხვლად თუ მოხვდა, ქვეყნს სკდება ხომოდ, ჰოდა, სხდ
ათის იმის გარანტია, რომ ლექტორს არ აძლევდენ,
თითხმეტ-თხუთმეტი წლის წინაშელო ამბებიც გაი-
სენოს?

არ უნდა ათდულონი!
მე ვიცი, მისტერ სენატორო, თქვენ და ქვეყნის ვი-
ცე-პრეზიდენტი გულოთადი მეგობრობა გააყვარებთ და
არც გამობიებთათა ფედერალური ბიუროს შეფა-
თქვენი მტერი და ავის მოსურანი.
უდიდესი ძალა მეგობრობა!
ჩვენს საერთო მეგობრის უქარს, მისტერ სენატორი.
მე ჩემსას ვიცავდი, არც მომავალში დავიკრებ გულ-
ხეულს, უაქანდახევა არ შეჩვევია.
ახლა თქვენზე სიტყვა და საქმე, იმელი მაქვს, ე-
თილოგინირულად მოიქცევით.
ღმერთი შეგიწეოს!

პოვარდ ე. ფლემინგი,
ადვოკატი.

2. 2436260

— მის მარი, მხოლოდ თქვენ შეგიძლიათ დამეხმარო-
ს! — მარი ლეიდენი მინდებდა დაეშვა შემოთავაზე-
ბულ სკამზე და ყიბიან სოგარტის კოლოფს ამოღო.
— შეიძლება მოეწიო?

— მისწიეთ, გთავაზავა — მარი ბრედვილმა სა-
ფერფლე ბიუროსა სტუმარს, — გასვენთ, მისტერ სარ,
მარი ლეიდენმა სოგარტს მოუკიდა, ერთხანს სარ-
თებულას მოქანავე ალს შესუკროდა და დაფირებულ
მერე ჩაჯაბო და ცალყუბად ჩაიციდა.

— არც კი ვიცი, კონკრეტულად რა უნდა გთხოვოთ
მის მარი, უცხვარია, არა? ქვეყნისკენულ ვებრანს
რომ, თუ მოსურნებთ, შეგიძლიათ დასემზამოთ, მაგ-
რამ ჩანარად, რა სახით, რა გზით... ლეიდენმა მხობი-
ბიჩაჩა... — მოცულად არ ვიცი.

მარი უყურებდა და ონდად შესაძენველ იღმებოდა
უხდებობა ლიბილი.

— მომიყვით, მისტერ მარი.

— დაახ, დაახ, არ თქმა უნდა, მაშ, ასე, საქმე ეხე-
ბა სპააკი, მის მარი, პირადად სპააკს, მხოლოდ სპააკს
და არა მის ბანდას...

— მოხდა რამე?

— ჟერ არა ჟერჯერობით არა...

— ჟერჯერობით?

— დაახ.

— რას გულისხმობთ, მისტერ მარი?

— მისს, რომ... თუ იცით თქვენ, მის მარი, რა სა-

ბელისწერო როლი ითამაშა სტავორდ ჯონ სპააკმა სტრევისი, ელენისა და ლარის ცხოვრებაში?

მარი წამოდგა, ბართან მივიდა, ფრანგული „ნაბოლენის“ ბოლიო და ორი მაღალი ჰეჩა გამოიღო, ლეიღენს შეუვსა, თვითონ ცტხა დაისხა, ჰეჩა ტუტებთან მიიტანა და, ვიდრე მისვამდა, უპასუხა:

— ვიცი...

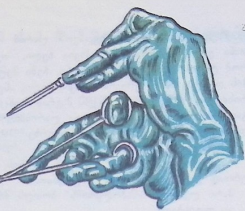
— გყოლინათ... თქვენ გაგიმარჯოთ, მის მარი... უპა ეველანბარი სასტილის მეფეა, დალაცილი... დიხა. სპააკმა ერთი დარტყვით გააუბედურა ორი ოჯახი და რამდენიმე ადამიანი, გააუბედურა და, როგორც იტყვიან, თვითონ წყლიდან მშრალი გამოვიდა, თმის ერთი ლერწკ არ ჩამოვარდნია თავიდან.

— გაივინია, გავლენიანი მეგობრებე ჰყავსო.

— ფრიად იქაც კი... ჰერისკენ აიშვირა თითო ლეიღენმა? — და, იცით, მის მარი, რა უღებო? ადვილი შესაძლებელია, სპააკმა ამერადაც მოახერხოს თავის დაძვრენა.

— წარმოუდგენელი!

— წარმოიდგინეთ, მის მარი! მოგესხებოდათ, თემიდა თვალაზვეულია და... გარდა ამისა, სპააკს, ევეი არ შეპარება, თავისი ძველი პროფესია არ დავიწყებია. გაგონილი გეგნებათ — სასწაულებს ახდენდა კოსმეტისკურ ჰიურტრეაში. ჰოდა...

მის ოოველს), ჩემი ფიქრით, სიცილის მიიქც არ მიუჯიან, იქაურთი მეგობრები, — მარი ლეიღენმა ისევ ჰერისკენ აიშვირა სალოკი თითო, — ამას არ დაუშვეებენ.

მარიმ ჰეჩა შეუვსო ლეიღენს, თავისთვის არ დაუსხამს. ფიქრში წსულმა მარის სიგარეტების კოლოფიდან ერთი ლერი ამოიღო, მოუკიდა და მერედა მოუბოღინა:

— მამატეთ, არც კი გკითხეთ, მარი...

— აზაფრია, რას ჰმძახებო... მე ვთქვი, მეგობრები გადაარჩინებ-მეთქი სპააკს ელექტროსამისავან, საქმე ისაა, რომ ვიდაც-ვიდაცთი შეეფუხე და ხელში ჩავიგდე წინასწარი სანაღდევი დასჯენის პირი, და რა ვხახე; სპააკის შთავარი ბრალდება ბოლი ბუნტის სრულ რადაც სამიოდე სტრატეგია ჩატეულია და, იცით, ისე რბილად და ბუნდუნადაა ფრანგულადებული, რომ განაჩინის გამოტანისას სასჯელის ზომამზე ფაქტობრივად ვერავითარ გავლენას ვერ მოახდენს. შეგიძლიათ მერე-მშენით; მოგესხენებათ, იურისტი ვარ, და ვიცი, რასაც ვამბობ.

— შევრა თქვენი, მისტერ მარი, განაგრძეთ, რატომდაც გონია, რომ შთავარი ჰერ არ გიფქვამთ.

— მართალია, მართალია ისაა, რომ ეველანბარი, რაც ახლა გაიმბეთ, ყარვად იციან ლარი ნიშნედაც და ტომ მარსონედაც, მე ღირს ხნის ნაწილობა მკავშირებს ორავესთან. ამ ხნის განმავლობაში ზედმიწევნით შევისწავლე მათი ხასიათი და ვიცი, რომ ისინი ადამიანთა იმ კატეგორია ვეფოვანია, რომელსაც არათუ არ სურს, არამედ არ შეუძლია ბორბეტების მოთმენა და პარტება ვარდა ამისა, თუკი ისინი რაიმე მიზანს დაისახავენ, მის მისაღწევად არ დაიშვებენ არც დროს, არც თანხას, არც ენერჯიას, ის კი არა, სიციტლის შეგლებაც შეუძლიათ სასწრაოი პინაზე, თავად ხართ მოწმე; თქვენს და გაანადგურეს კოდეცეც „სპააკ ენდ სტეისონ“.

მარი ოღენე დაიძაბა.

— ახლა რა ვკით ვადარწვევტროლი, რა ვანუზრახავთ, მისტერ მარი?

— მით უნდათ, ფიზიკურადაც მოსპონ სპააკი, მიუხედავად ამისა, როგორი იქნება განაჩენი, უნდათ, მოსპონ სასამართლომდე, იცით, რა თქვა ტრამპ? „იმ ურჩხულმა რომ კოდეცეც ირთებო იბოლოს მკი, თუნდაც საპარტიზმოდან სასამართლოსკენ მიმავალ გზაზე, ვფიცავ.“

მარის „ნაბოლენისკენ“ წაღებული ხელი გაუშვშდა.

— თქვენ გინდათ თქვით, რომ...

— მე ის მინდა ვთქვა, რომ ამ სატანური ტალანტის მქონე ჰიურტრეს შეუძლია ნებისმიერი ადამიანი, ვთქვათ, რომელიმე სიციტლისმიჯლი ტესტის ორსადაიანი ოპერაციის შედეგად ტუტისცალით დაამსგავსოს სტავორდ ჯონ სპააკს, ის ტუსალი არაფერს კარგავს, თუ ვინ დავიტოვებთ პარტიზმის, ოპერაციულ თანახმა ან ხარო? გარდა ამისა, საქმე ისე მიდის, რომ სპააკს (ან

იმ მზეს აღარასოდეს შევხედავო“. ლარომ — მეც შენ-
თანა ვარო — მხარზე მოხვია ხელო. თქვენ იცით,
რომ ტომის დაი, ელზა პარისონი, ჩემი მეუღლე იყო?
მის დაღუპვამაი ურევია სპაიკის ხელო, ასე რომ, შუ-
არისიების მიზეზი მეცა მაქვს, მაგრამ მაინც შევიცადე,
გადამეთქმევიწინებინა ტომის და ლარისათვის მათი გა-
დაწყვეტილება... ვერა, ვერ მოვახერხე.

— ეს ხომ სახიფათოა!
— რა თქმა უნდა! ან ერთს, ან მეორეს, ან ორივეს
ერთად ელექტროსკამი არ ასცდებათ.

პარი ლილღნი - ნაპოლეონის ბოტს მისწვდა.

— დაგისხათ?

მარომ თავი გააქნია.

პარიმ ჰიქა შეივსო, ცოტა მოსვა და დადგა.

— მე ვხვდები, რისთვისაც მოხვედით ჩემთან, —
ცარგა ხნის დღეობის შემდეგ თქვა მარომ, — და პირ-
დაპირ უნდა გითხრათ, რომ სწორად მოიქცეით. —
თვალები მოწყურა, მემუტები მოკეშა. — დიახ, მის-
ტერ ლილღნი, მისამართი არ შეგშლიათ, და ვიმედოვნ-
ებ, ცრუ ქაღილად არ ჩამომართმევთ, თუ ვიტყვი,
რომ მხოლოდ მე — დიახ, მხოლოდ და მხოლოდ მე
შემიძლია იმ ურჩხულის გასრევა ვინმესთვის ზიანის
მიუყენებლად, და უკვე გამოვეტანე მას განაჩენი.

პარი წელგამართული იქდა, მიმუშტული ხელები
მაგილის კიდზე ეწყო, სახე კიდევ უფრო გამყარებო-
და, მზერაგაყინულ თვლებში ისეთი ავი სხივი ჩასდ-
გომოდა, ლილღნი ტანში ერუნებოდა დაუფა და
თავი მიაბარუნა.

— რას აპირებთ, მის მარი? — გაკვირებული დე-
მილი ვეღარ აიტანა და ჰკიბხა ლილღენმა.

— თქვენ ეს მოთხარით, მისტერ პარი, სპაიკის საყან-
ში შესასვლელ საშვს ვერ მომიხერხებთ?

— საყანში შესასვლელს — ვერა, მის მარი, შეგვკრ
საყანთან მისასვლელს — უსიკვლილოდ, თქვენ მიმიხ-
ვლით: მე თქვენი ფუნოშენური კაპონტიზიორობის
იმედით მოვედი აქ, ამიტომ საყანთან მისასვლელ საშ-
ვზე აღარ ვეიზრუნე — სამართალდამცველ ორგანი-
ებში ჩერ კიდევ ბევრი ნაცრობი და მეგობარი მყავს,
თქვენ საყანთან მივაცილებენ. მას ორმაგი კარი აქვს,
ერთი მთლიან ფოლადისა, პატარა სასვერტდატანე-
ბული, მეორე კარი, ფაქტობრივად, გისოსებია, თქვენ
ფოლადის კარს ვაგილებენ, და დაგტოვებენ. მეორის
გასაღები მარტო ციხის უფროსს აქვს, მაგრამ იმ კარის
გაღება თვით ციხის უფროსსაც კი მხოლოდ პრაქუ-
რორის თანდასწრებით შეუძლია... აი, ასეა საქმე, მის
მარი, თქვენთვის ეს საყმარისია?

— სასველით!

— მაგრამ... რანაირად... — პარის ენა დადებ, —
როგორ უნდა... მომიტყმელოთ ეს, მის მარი?

პარი ბრედფილდმა ავად გაიღიმა, თავი ნელა მოაბ-
რუნა, მზერა ლილღნზე გადაიტანა, ხელები წინ გასწია,
ისე, რომ ხელისგელები ლამის თვალებთან მიეტანა
პარის, და თითქმის დამარცხლით თქვა:

— მე მას ვუბრძანებ, შეწყვიტოს სუნთქვა, და იგი
საკუთარ ბინძერ სხეულში ჩაიხრჩობა! სპაიკისთან
ურჩხული სხვაგვარ სოკვილის არ იმსახურებს!

...და განციფრებულმა პარი ლილღენმა თვალნათლევ
იხილა უცნაური სურათი: შუა საყანში მდგარმა პატი-
მარმა უცებ ყელზე იტაცა ხელო, მზერა გაეყინა, ენა
გაძმობაგლო, ჩაიჩოქა, პირველი დაეცა და საშინელი
კრუნჩხვებით სული განაწრევა...

ისე მოხდა, როგორც მარი ბრედფილდმა იხევა:
სტაფორად ჟონ სპაიკი საკუთარ ბინძერ სხეულში ჩა-
იხრჩო...

მ ი ლ რ ე მ ე მ რ ა ე ვ ე ლ ი

ალალად ბითხანას

მზემ ჩემი წილი გადმომცა სითბო და მომანიჭა უნარი შრომის...
რაც გამაჩნია. აველაფერს გითმობ.
მამულო, ვიდრე ვარ ფეხზე მდგომი!
განა რა უნდა შეგამტო.
მავრამ
მეც მინდა მქონდეს პატარა ღვაწლი:
ჩიტის ოდენა კარავი ავადგა
და შით ვზომავდე გასაფრენ
მანძილს...

შეგებდეს ვინმე და ალაღად
გიოხრას —
შემომხვდა კაცო!

მარტო კაცი

მე რომ მარტო ვიყო ქვეყნად
რა ვიქნები?!
— ერთი კაცო...
რად მინდა რომ სახლი შედგას,
მეუფოდა მცირე ვარსკო!
მარტო კაცო?!
ღმერთმა ნუ ქნას,
სჯობს ცოცხალი გავიწრო...
ყველამ იგარბოს ჩემი სუნთქვა,
მოკვდეთ,
ყველამ დაშორიოს!

ნუ მივაჩივებ

ნუ შეფერებ, დამარტო ტროი,
ჩემში თედვოებს თბილი სისხლია...

თავი მგონია ღმერთების ტოლი
და შენს გარეშე არ მიფიქრა.
გზა მიჩვენე და მეურ მე ვიყო.
რით გავადვიეო მზის ნაღერდალი.
არ გაგიმრუდებ გეზს, არ შეგაცვლი.
დამატებობს შენი მიწა და წყალი.
პაატასავით ვრჩები ზეარაკად.
ჩემს სულში შენი ვარსკვლავი
ელავს.
ჩემში მყოფადი ალაპარაკა
და შენი დიდი მომავლის მჯერა!

თავდღობა

— გზა, გზა გვიჩვენე, —
მტერმა რისხვით შემოუტრა.
— ეიო, უთხრა და
სხვა გზით უტია!
მიდიოდა და
ეძახოდა სიყვილს
ხმაშალა:
— შენი კერძი ვარ,
შე ცოდვილო,
ვიყო, ამბობ...
მიდიოდა და...
თვალწინ ედგა
მთლიანი ქართლი...
უკან მოსდევდა მთელი ჭოგი
სამტვევლ თათრის!
— საით მივდებართ?!
შევიტოხნენ
მეგზურს მებორდ...
???

და მისი სისხლი
ხმლით მოჰფინეს
ტყიან ფერდობებს!
...
...
სახელი მისი,
უწმინდესი,
იყო
თ ე ვ დ ო რ ე!

გამლაქი

არ გაუგვია ფარი და ხმალი,
ახრჩობდა მტერთან ბრძოლის
წაილი...
ენატრებოდა დედის მანდილი,
ქართული ცა
და ქართული ზეარი...
ჩემად ტროოდა,
ჩემად მტროდა
და ლოცულობდა საქართველოზე,
მავრამ ვერ მოკვდა
საქართველოსთვის!

წილგები ხევში

მზემ შეისვენა
რკოთის ქედთან
და რკოთულა
პეშვით დალია...
ხევში წილგები
ტრინებზე სხედან
და ბატკნებივით
საწყვლად ბლავიან.

ბ ა უ ფ რ თ ხ ი ლ დ ი თ ქ ა რ თ უ ლ ე ნ ა ს

მ ი კ რ ო მ ო მ თ ხ რ ო ბ ა ე ბ ი

იაპონიის დედაქალაქში მიმდინარეობდა საერთაშორისო შეჯიბრება კლასიკურ კიბობაში. შეხვედნა გამოცხადდა და გასახდელს მივაშურეთ. ქართველი მოკიბოდავები ჩვენ-ჩვენს შედეგებზე ვსაუბრობდით. ამ დროს გასახდელში იმდღეაწინდელი შეხვედრების გამარჯვებულნი, თურქი მოკიბოდავე ალი თურქი შემოვიდა. ვატყავთ, რი გარეგნობის ახალგაზრდა ახლიდან უფრო სიმათიური მეჩვენა, მე ფეხზე ვიყავი და მოშორებით მდგომ ამხანაგს ვთხოვე:

— ერთი, თუ ძმა ხარ, ფორტოჩა დახურე, სვეა-ნიაკი!

— რა თქვი! — დაიბუბუნა ქართულმა ხმამ. მივიხედე, ალი თურქი იყო.

— შე თქვენთვის არ მოქვამს, აგერ, ჩემ ამხანაგს ვთხოვე, — მივუღე ალის დამნაშავესავით.

— არა, გაიმეორე, როგორა თქვი — კვლავ დაიგრავინა ალიმ. გავიმეორე.

— ეგ არის, კაცო, შენი ქართული? იცარ უნდა გეტყვა, თუ ასე: ხარკმელი დახურე, გამჭოლი ქარია! — შემისწორა ალი თურქმა. შემრცხვა.

თურქმე ეს უფიქვად ქართული, მე კი...

ერთ-ერთ სკოლაში გამაგზავნეს შესამოწმებლად. შენობის ფოიეში ქურთი გოგონა შემომხვდა ცოცხით ხელში.

— ეს ამშოცდასამე სკოლაა? — ვკითხე დასაზუსტებლად.

— დიახ, ასოცდამესამე სკოლაა, — მიხასუხა გოგონამ.

გაწვიოლდი და კიბეს ავუყუცი.

როცა გაღეჭული

ვერ სჯობნის მიღეჭულს

ჩაც თავი ასოვს, ბავშვებთან შეშაობს, ხელოვნების მოყვარული ასობით ყმაწვილი ჰყავს გზაზე დაყენებულ, ბუკრმა წყალმა ჩაიარა თბილისის მოსწავლე ახალგაზრდობის რესპუბლიკურ სასახლეში ამ იარაღსა და წლის განმავლობაში გელისტიკე ახსოვს, სიბარელო, მალეობრებას, სიკეთე შვირთა, ბიროტეხასა და გაუტანლობას გზა უტია, ასე მოვიდა დღემდე, თავისი უჩიროთა და ღღინით და, რაც მოვაჩრია, წარმატებებით, რომლებიც დღეს მისთვის მხოლოდ და მხოლოდ თავის მოსწავლეებსა შემოქმედებით გამარჯვებულ კონკრეტებსა.

თბილისის სამხატვრო აკადემიის ქანდაკების ფაქულტეტი ახალი და მოთავრებული ჰქონდა, სასახლეში რომ მოვიდა სამუშაოდ, მაშინ ქანდაკების კაბინეტი სულ ახალი გახსნილი იყო და მისაც, საკმაოდ ახალბედს, აც უფროა, ასე გულს თუ მოუწახვადა ბავშვებთან მუშაობა, მგრამ წლებმა გამოსცადა, სასახლის ერთ-ერთ საუკეთესო პედაგოგად აქცია, მის აღზრდილებს კი უხვად მომძალა ყილო და წარმატება, სახელი და რეპუტაცია.

ასე შერჩა მოქანდაკე ზაქრო კრავაშვილი მოსწავლე ახალგაზრდობის რესპუბლიკურ სასახლეს, სულ ცო-

ტა ხანში კი მეუღლეს აიყოლია, ქმართან ერთად თითქმის ოცდაათ წელს იმუშავა ამ კაბინეტში რესპუბლიკის დამსახურებულმა მხატვარმა, მოქანდაკე შერი საჩაღუმმა, აქაც გამოჩნდა ქმრის ერთგულ მეგობრად და თანამოაზრედ, სამაგიეროდ, ბატონი ზაქრო შეეცადა, შემოქმედებით წრეებთან მუშაობა მოლიანდ მეუღლისთვის დაეთმო, თავად კი კაბინეტის მატერიალურტექნიკურ და შემოქმედებით პრობლემებზე ზრუნვა იკისრა, აქ დაზარდეს შეიღებო, თავის ცვალებ შეაყვანდეს, დათო მოქანდაკე გახდა, თინიკომ კი ქვას ფერი არჩია...

წლებმა წაიღო თავისი წასაღები და დღეს აღზრდილთა, ვინ იცის, შერამდენე თაობას ითვის სასახლის ქანდაკების კაბინეტი, ბატონ ზაქროს უცვარს ამ თაობების გახსენება, ჩვეულებრივ თავმდაბალსა და მოკრძალებულს, ამ სახელების ჩამოთვლისას ზოგჯერ თავმოქმონე ლა-

მილი გაუქრთება ხოლმე სახეზე, ხანდახან, კანტრუნტად იტან სასახლეში შემოვლა კაბინეტის აღზო, დიღებმა, მოვლენ, თავიანთი უმცროსი „კოლეგების“ მიამიტურად მშვენიერ ხამუშუკრებს დათვალეერებენ, ამასწინით, სასახლის კოლეკტუმმა დაბადებდნან 70 წლის, თავი რომ გადაუხადა, ეკლავილეწვეწვენ, თავიანთი ბავშვების მონატრება თუ მალეობრება გავზარდეს, დიახ, ესაა ბატონი ზაქროს ყველაზე დიდი სიამაყე, ეამაყება, რომ უკვე რესპუბლიკის დამსახურებელი მხატვრები და ცნობილი მოქანდაკეები არიან მისი გუშინდელი „თხუპნია“ გოგო-ბიჭები თენგბეკიკელიშვილი, გიორგი შხვაცაბაია, ნიკა სმირნოვი, ვიკი ჭავჭავიძე, ლესელა გაჩეჩილაძე, ლამბია ქველიძე, სხვები და სხვები... ბუნებრივად ადენენ თვალს მკვეთრი ინდივიდუალობით აღბეჭდულ მათ შემოქმედებებს, მათი წარმატებებია, უბრკველესად, ყოველდღობობს რომ უხალსებს, ბავშვებთან ერთიერთობაში რომ ეხმარება.

ერთი რომ მტკიცედ სწამს ბატონ ზაქროს: ვაყის ჩითაც შეუძლია, უბრკველეს ყოვლისა, იმით უნდა შეეწიოს ხალხსა და ქვეყანას, შერი საკმე კარგად და მთელი ერთგულებით უნდა აკეთო... მოქანდაკე ჩვეტილი ყოველდღობობით ცხოვრობს, ქვეში გამოსატეხი მხატვრული იდეა თუ სათქმელი იმ ერთობ მგობარსაც ზნორად თვითონი ჩამოგამოზებს ადამიანს... თავადც ურწმელი ვაყია, გრძნობას სიტყვით სულ ნებრ გამოზატებს, სიხარულადც და ნატყვრადც ყოფნის კაბინეტში ნორ მოქანდაკეთაივის შექმნილი შემოქმედებით ვარემო — პასტელნი, პლასტიკა, თიხა, თაბაშირი, ატიკური ქანდაკებათა მრავალრტობობასლო, თავის მოწაფეთა გულწრფელ ნამუშევრები, აქ შემოსულ სტუმარს თვალგაფაციკლებით რომ მიახლოებადაც.

თავდაპირველად მორცხვად და

უწყებანი ხოლმე მავიდაზე თავიანთ ნაძირ-ნაყარდელიარებზე. მერე, ცოდნასთან ერთად, სითამამეუ ემბატებათ, მხატვრული ხედვის უნარიც, მიტყულობსა და პროპორციის გრძნობაც, უნებნარდღებთან კაბინეტის გარემოსაც და თეთონ მასაც, ნატურასთან უფრო თვდაჭერებულად მუშაობენ, პლასტიკური ანატომიის ისეთ უნარ-სტრუქტურულ ნიუანსებს აღუდგენ ხოლმე უცებ აღლოს, ჩუმ სიხარულს, ვერ მალავს.

დღისათვის 80 ნორჩი მოქანდაკე მუშაობს მისწავლელ ახალგაზრდობის რესპუბლიკური სასახლის ქანდაკების კაბინეტში. რა თქმა უნდა, ნიჟერგებია და მხატვრული აღიზაონობით ყველას თანაბრად ვერ გამოარჩევ, მაგრამ, რაც მთავარია, თითქმის ყოველი მათგანი გრძნობს სხეულის მოძრაობის ხასიათს, მის პლასტიკურ ბუნებას და ცდილობს, მათი ვაჟთაღიწინებობით მიუდგეს თავის სიძველეს.

მეუღლე რომ ვარდაეცავდა, განა მარტო ოჯახში, კაბინეტშიც გაუჭირდა. ქალბატონი მერი შესანიშნავი მოქანდაკე და პედაგოგი იყო, სავაერად ემარჯვებოდა ყოველ ყაჩაღულ შეიკმედში მხოლოდ მისთვის და მასისათვის ინივიდუალუბების გამოკვლენა, ამ ცოტა ხნის წინათ კი ქალიშვილი შემოეშველა. თინაყო ფერმწერია, კაბინეტის წიგნებში მომუშავე ყაჩაღილებს დღეს იგი ხატვის ანაბანას ასწავლის, თხელ ჩარჩოში ჩასმული ფოტოსურათთან სანდომიანი სახის მანიფილსანი იყურება. სურათის ქვემოთ პატარა მაგიდაზე ყოველთვის ყვავილების პატარა თიბუღლია. უკვე ერთი წელია, სისახლის ქანდაკების კაბინეტი რესპუბლიკის დამსახურებელი მხატვრის მერი სარაულის სახელს ატარებს და სისახლის პედაგოგებიცონა და აღსაზრდელთა ეს ყურადღება, რა თქმა უნდა, გულზე მალაობდ ზედმა მამა-შვილს. ესეუ აძლებიუნებს... კიდევ ის, რომ კაბინეტში მის აღზრდილ მოსწავლეთა რამდენიმე თაობის ბავშვობისდროინდელი ნამუშევრებია. ბუგრის ავტორი უკვე პროფესიონალი მოქანდაკეა, ბევრიც

ჭერ ავადმემაში სწავლობს და პროფესიონალიობასა და ხმაირად პერსონალურ გამოყენებზე ოცნებობს.

აი, ეს ერთმანეთს შერტტებული მეუღლესი მეორეკლასელი მალხაზ ცისკაიის ნამუშევარია, მეოთხე კლასში მალხაზს ეს ლამაზი სცენი გამოუძერწავს, მთელ კვირებს თბილისის იპოდრომის ერთ თავლაში ატარებდა თურმე. დღეს მალხაზ ცისკაძე მოქანდაკეა...

ეს კლასიკური წყვილი — დონ კიხტი და სანჩო პანსა 12 წლის გიორგი ხარისკიარაშვილს გამოუძერწავს, ეს ამაყად ხმალშემართული წყვიტაძე გორგასალი — ვია გოგიძეს. 11 წლის მიშოკი გოდებრედისეი კი ყველაზე მეტად აკაცის შემოქმედებმა პუყარებია — მის „ბაში-აშუკას“ და „გამზრდელს“ წუნს ვერ დასდებ, უცნაურად გაფორიაქებს ერთეულე კერესელიძის მიერ პლასტიკისაგან დამზადებული 9 აპრილის სისხლიანი „გვირი“ ურჩხულთ... ვიტაცებს ვინა დონეაშვილის მიერ ასე სიანტერესულ და ექსპრესიულად დანახული ცხოველთა სამყარო, ყურადღებას იმსახურებს ზეში ნაწინდავარი ფრაგუმენტები, მაგალითად, ეს ახალშობილი, ჭერ თვალუბეთლი „ბაბო“ (ავტორი — გიორგი დავითაშვილი), „ხარი“ (გიორგი ნადირაძე), „მწვემსი“ (თენგიზ აბრამიშვილი)...

აქ ყველაფერია... წიგნით მიღებული შთაბეჭდილებით დამყვებულ და ცნობილ მხატვართა გამოყენებზე განდილ-დამახსოვრებულნი და მითაგრებელი, ის, რაც ცხოველად და აჩნდება ხოლმე ყაჩაღის სულს... და ალბათ ამ ცხოველად დაჩნეთლ შობის უპირველესი აღჭერი უჭირავს რესპუბლიკის დამსახურებელი მხატვრისა და პედაგოგის ჯაჭოკირაწაშვილის პიროვნულ შავალით, იმ მამაშვილურ გულმხურვალეებასა და სიტყვით ვერგამოხატულ სიყვარულს, რომლითაც იგი თითოეული თავისი აღსაზრდელის ნორჩ შემოქმედებას ეძიებდა. აქ ამიტომაც აქობა ალბათ სასახლემ მარტო თავისუფალ შემოქმედ კაცად დარჩენის ძალუმ მოთხოვნისილებას, თუმცა იყო დიდი წარმატებებიც, რესპუბ-

ლიკურ თუ საკავშირო გამოყენებულში ნაყოფიერი მონაწილეობაც. სიერთოდ დაჯერ ქანდაკებაში მუშაობდა, პორტრეტები იტაცებდა, მაგრამ ერთიორაჭერი მოწონებების შემქმაც სცადა. ალბათ ზოგ თქვენგანს უნახავს კიდევ მისი შემწილი მიხა ცხაკაიას ძეგლი ქალაქ სენაკში ან მაქსიმ გორკის ძეგლი დამა ფუნანაურში. მაინც სულ სხვა სიბობ ქვინა ბავშვებთან მუშაობას. ბატონმა ჯაჭოკმ იგბრო, რომ ეს თითქმის ერთადერთი ადგილია, სადაც ვალდებული ვერ სჯობნის უცუქმედულს... თანაც კაბინეტში გამოვლი მოღებრეტებთან მიმსხდარ ყაჩაღილებს შობის ზოგჯერ მისი საყვარელი ქალიშვილის მომლიძარე სახეუ ვაჭრებდა. მამა შეხედავს და თუკი რამ ტყენია ოდენმე, ყველაფერი უცებ უამრებდა...

წინთ ბარაზიშვილი

„ბაზაზიშვილი“
მიხეილ გოდებრედისეი, 12 წლის.

ბიბლიური ისტორია

ფარაონის სიზმარი

(დაბ. 41.1—57)

ორი წელიწადი ქვეყნად და იოსები ისევ საყარობილში ეწეალებოდა. ამ დროს ფარაონმა ნახა ორი სიზმარი, რომლებიც უბრალო სიზმარებისაგან ცხადად განიარჩეოდნენ და თითქო, რაღაცას დიდ უბედურებას მოასწავებდნენ. ფარაონმა ამიტომ დიდი ყურადღება მიაქცია ამ სიზმრებსა და შეჰყარა მთელი ეგვიპტის მეცნიერნი მათ ასახეულად. მაგრამ ვერავინ ვერ გააგო, თუ რას მოასწავებდნენ ისინი. მაშინ მეღვინეს მოაგონდა იოსები, წარსულად ფარაონის წინაშე და მოახსენა: საყარობილში გახლავთ ერთი ეგვიპტელი კაცი, რომელმაც ორი წლის წინათ მე და მეპატრონე საყარობელს სწორად აგვიხსნა სიზმრები; რაც გვიხორბა, ყველაფერი ისე მოხდა. თქვენ სიზმრების ახსნა იმის მერს არავის შეუძლია. მაშინვე გაგზავნეს კაცები საყარობილში და წარმოადგინეს იოსები ფარაონის წინაშე. ფარაონმა უთხრა იოსებს მე ვნახე სიზმრები და მათი ახსნა ვერაფერს შეძლო, მე მიიხრეცე, რომ შენ ვაგრძობ თუ არა სიზმარსა, მაშინვე ახსნი, თუ რას მოასწავებს. იოსებმა მიუგო: უღვთოდ ფარაონის პატივს გიპყრებ შეუძლებელია, მაგრამ არის იმდენი ცნობა, რომელიც თავის ერთგულთ უცხადებს საიდუმლოთა. მაშინ ფარაონმა უთხრა იოსებს თავის სიზმრები:

მე ვნახე, ვითომც მდინარის პირას ვიდექი, უცხად წულთან გამოვიდნა ნაპირს შვიდი მშვენიერი და მსუქანი ძროხა და მიდიოდა ხალხის საძოვრელად, მათ უკან მოჰყვა შვიდი გამბდარი და ისეთი მკვლე ძროხა, რომ მთელს ჩემს სახელმწიფოში მათი მსგავსი არ მინახავს: ამ გამბდარმა ძროხებმა მთლად დაჭამეს მსუქანი ძროხები და მარცხ ამის შემდეგ დარჩნენ ისეთვე გამბდარები, როგორცდი იყვნენ. ამ შე გამოშე-

ლვდა მერმე რომ ისევ დავძინებ, სხვა სიზმარი ვნახე. მესიზმრა, ვითომც ერთი პურის ღეროზედ ამოვიდა შვიდი სრული და მსხვილი თავთავი, მერმე ამათ მოჰყვა შვიდი ფშუტა და ხმელი თავთავი; და ამ შვიდმა ფშუტა თავთავმა ჩაუღაბა შვიდი სრული თავთავი და არაფერი კი მოიძრა.

იოსებმა მოახსენა ფარაონს: ორივე სიზმარი ერთსა და იმავე რამეს მოასწავებს. ამ სიზმრებით უფალი ატყობინებს ფარაონს მომავლასა.

შვიდი მსუქანი ძროხა და შვიდი სრული თავთავი ნიშნავს შვიდ მოსავლიან წელიწადსა, ხოლო შვიდი გამბდარი ძროხა და შვიდი ფშუტი თავთავი მოასწავებს შვიდ შიმშილობის წელიწადსა. ამ დადგება ახლა შვიდი მოსავლიანი წელიწადი და გაესვება ეგვიპტე დროკლითა, მაგრამ ამ დროკლი დროს მოჰყვება შვიდი საშინელი შიმშილის წელიწადი, ეს რომ უფლოდ აცხადდება და არ დაგვიანებს, იქიდან ჩანს, რომ ერთი და იგივე ფარაონს უნახავს ორივე ამიტომ, — გააგვიძლია იოსებმა, — ფარაონმა უნდა იხებოს ბრძენი და საზრიანი კაცის პოვნა

და დაადგინოს იგი მთელი ეგვიპტის მზრუნველად. ამ მზრუნველმა უნდა შეიღო წლის განმავლობაში აკრიფოს მთელ სახელმწიფოში მებუთედი ნაწილი ყოველგვარი მოსავლისა და შეინახოს დიდ ბეღელში, რომ შემდგომ მშვიერ წელიწადებში მთელი ქვეყანა შიმშილით არ დაიღუპოს.

ფარაონს მეტად კეთუბი მოუფინა სიზმრების ახსნა და ძალიან მოეწონა იოსების წინადადება. ამიტომ სთქვა: სად ვპოვებთ იმისთანა გონიერ და საზრიან კაცსა, როგორც შენა ყოფილხარ? შენით ლაპარაკობს თვით უფალი, და შენვე დაგვიადგენ მთელი ეგვიპტის ქვეყნის უფროსად. აველა შენ სიტყვას დაემორჩილება და უფნოდ არაფერი არ გაეთვლება ჩემ საბრძანებელში, მარტო მე ვიქნები შენზედ უფრონი, ეს რომ სთქვა ფარაონმა. გამოიძიო ბევრნი ხელიდან და გაეთვთა იოსებსა. აგრეთვე ჩამოკვიდა ესრეზელ ოქროს ძეწკვი და ბრძანა, ჩაეცმიათ ძვირფასი ტანისამოსი, ჩაესეთ მძიროდნი ეტლები, ეტარებინათ და თავი ყველას დაეკრა მისთვის. იოსები ამის შემდეგ ვახდა მეორე კაცი მთელ ეგვიპტეში და მართავდა მთელ სახელმწიფოსა.

როგორც იოსებმა თქვა, ყველაფერი სწორედ ისე ასრულდა. შემდგომი წლიდან დაიწყო მშვენიერი მოსავალი მთელ ეგვიპტეში და მთელი შვიდი წლის განმავლობაში არ შეემცირებულა. ამ დროს იოსებმა მოწვეული დიდძალი პური და ყველა კირანხელი შეკრიბა ბეღლებში, შემდეგ დადგა მტნარად მშვიერი, სრულიად უმოსავლო დრო და ვასტანა მთელი შვიდი წელიწადი, გარეშეში ქვეყნებში პირველსავე შიმშილობის წელიწადს შემოაქლდა ხალხს პური და რომ შეიტყვეს, ეგვიპტეში ბევრი კირანხელია შეგროვებული, იწყეს აქეთები დენა პურის სასყიდლად. იოსები უარს არავის უფხვბობდა, რადგან კირანხელი იმდენი ჰქონდა: მოგროვილი, რომ ყოვლიანა ეგვიპტისა და სხვა ქვეყნებისა. ამ დადარჩინა იოსებმა ეგვიპტე შიმშილისაგან დაღუპვის და მასთან ვამდირდა ფარაონის ხაზინა.

იოსების ძმების შესვლა

ეპიკოპოსი

(დბ. 42.1—84)

შემოიღო მარტო ეგვიპტეში როდი დღეა. იგი მოედო ქანანის ქვეყანასაც, სადაც ცხოვრობდა იაკობი თავის შვილებთან ერთად. იაკობმა რომ გიგო, ეგვიპტეში პურისა პყილიან, გაგზავნა თავისი შვილები პურის სასყიდლად. ათი უფროსი მძა გაუდგა გზას, მეთერთმეტე კი, სულ უმცროსი, რომელსაც სახელად ბენიამენი ერქვა, შინ მამასთან დარჩა. როცა ეგვიპტეში მივიდნენ, ათივე მძა გამოცხადდა იოსებთან, როგორც მთელი ამ ქვეყნის უფროსთა-ნა და თავი მდებლად მიწაძლის და-უყრეს. ვერც ერთმა მძამ იოსები ვერ იცნო, იმიტომ, რომ კი ხანი გავიდა, რაც მათ იგი გაყიდეს და იოსები პატარა ყმაწვილიდან მსა-უცაე გადაიქცა სრულ, წარმოსადაგ კაცად. ამის გარდა, ძმებს სრულ-ადაც ვერ მოუვიდოდათ ფიქრადა, თუ იმათი მძა, მონად გაყიდულა, ამისთანა დიდებამ მოეწყოდა. იოსებმა კი მაშინვე იცნო ისინი და მო-იგნა ის სიზმრები, რომლებიც მან პატარაობაში ნახა, მაგრამ ძმებს სრულიად არ აჩვენა, თუ ისინი იც-ნო. იოსები სურდა ჭერეთ გაეცო, ძმები გრძნობდნენ და ნანობდნენ თავიანთ ცოდვასა, თუ არა. ამ გან-ზრახვით იოსები მოექცა მათ შემდე-გის სახით: ძმები მიიღო მან, რო-გორც უცხოინი, მისთვის სრულიად უცნობი. და ლაპარაკი ეგვიპტერ ენაზე დაუწყო. სადაუბრები ხართ? — კითხვა იოსებმა მთარგმნელის პი-რით. ქანანის ქვეყნიდან გახლა-ვართ, — მიუგეს მათ, — და პურის სასყიდლად მოვსულვართ. დამწვე-

რავნი ხართ თქვენა და არა ვაპარ-ნი! — მრისხანედ უთხრა მათ იოსებ-მა, — და მოსულხართ ჩვენი ქვეყნის გზების გასაგებად. ძმებს შიშის თავ-ზარი დაეცათ. არა, ბატონო, — მო-ახსენეს მათ, — ჩვენ ალაღმართიი კაცები გახლავართ. ჩვენს ვინაობას ახლავე შეგატყობინებენ: ჩვენა ვართ თორმეტი ძმანი, ერთი დედ-მამის შვილინი. სულ უმცროსი შინ დარჩა

მამასთან, ერთი კი დიდი ხანია აღარ ავის. იოსებმა ამ გამოკითხვიდან შეიტყო, რომ მისი მამა და უმცრო-სი მძა, რომელიც ყველაზე მომეტე-ბულად უყვარდა, ცოცხალინი არიან, მაგრამ ისე აჩვენა თავი, ვითომც მათი სიტყვები არა სჯეროდა და უთხ-რა: მამ კარგი, მალე შევიტყობთ. მართალს ამბობთ თუ ტყუილსა: ერ-თი თქვენგანი გაგზავნეთ თქვენი ქვეყანაში და მან მოიყვანოს თქვენი უმცროსი მძა; სხვანი კი აქ უნდა

დარჩეთ ტყვედ. მანამ არ დაბრუნ-ცებთ, რომ თქვენ ტყუილს არ მე-უბნებით. ამის შემდეგ გაგზავნა ისი-ნი საპყრობილეთში და სამი დღე და-მწყვედელიც ჰყავდა. მესამე დღეს ბრძანა, რომ ძმები მეორად მიეყვა-ნით მასთან და უთხრა მათ: მე შეშუ-ნა ღვთისა და არავისი წყენა არ მინდა. დეე, მარტო ერთი თქვენგანი დარჩეს საპყრობილეთში და სხვანი კი წადით და მიიტანეთ თქვენს ოჯა-ნობაში ნასყიდი პური. მაგრამ უმე-როსი მძა კი უთუოდ უნდა მომგვა-როთ; თუ ამის არ იქმთ, სიყვლილი მოგვლით. მაშინ ძმებმა ერთმანეთში დაიწყეს ებრაულ ენაზე ლაპარაკი: შეეცოდეთ ჩვენ, რომ დავლუბეთ უმცროსი მძა. არ შევიბრალეთ მისი ბეწვნა და ტირილი გაყიდვის დრო-სა და ავერ, ჩვენ მისი ცოდო გვეწუა და გვესჭის. რას მოიფიქრებდნენ, თუ მათი ლაპარაკი კარგად ესმოდა იო-სებსა, რომელმაც ამ დროს გული ველარ შეიმგარა, წავიდა მეორე ოთახში და ატრიადა. გული რომ მო-იბრუნა, იოსები დაბრუნდა უკანვე და უბრძანა, ერთი მთასანი, სახელად სვიმონი, შეეერთ მის თვალწინ და უკანვე საპყრობილეთში წაეყვანათ, სხვებისთვის კი მოაყვინა პური და გაისტუმრა.

როცა ძმები დაბრუნდნენ შინა და უამებს მამას თავიანთი თავდასა-ვალი, იაკობი ძალიან შეწუხდა და თქვა: თქვენ ვინდით, რომ მე სრუ-ლიად უწვილად დამავადით. იოსები დამელუმა, სვიმონიც არასადა ხანას და ბენიამენიც გინდით წამართვათ? არა, არასდროს ბენიამენს თქვენ არ გავატანთ, გზაზე მას ხიუსათი რამე შემოთხვევა და სიწირით ჩამოყვანი საუღლაკში.

მეგობრული

მხატვარი
2020 ანბანაშვილი

ბამიფრთხილდი, კლამიანო!

მთავარი ბ. შოსთაიშვილი

ვინ ერთხელ მიანს სწევია საქართველოს, აღტაცებით აღნიშნავს მისი ბუნების არაჩვეულებრივი სილამაზე, კვლავ გასჩენია აქ ჩამოყვლისა და წარმტაცი მხარით ტკობის სურათი. ამას უცხოელებსა და ტურისტებზე ვამბობ. ჩვენთვის კი ქართველებისათვის, ჩვენი ბუნების საოცარი სილამაზით ტკობა საქმარისი როლია, ჩვენი ბებუბაპირებულბმა, საქმე უნდა ვაყეთო, რადგან დაჭარი, დვერანებული დღეღმუნება შემოგადღადებს — მიშველ, ადამიანო!

კრწანისი — თბილისის ერთ-ერთი უბანი, ყოფილი სოფელი, სადაც წმიდა გიორგის ეკლესია იდგა... აქ იყო სარწყავი არხი, რე, რესმელბი, მდინარეზე მოწყობილი წყლის საქაი... შემდეგ ეს ადგილი მინავითობე მანთაშოვის სამფლობელი გახდა, მან სახლი აიგო და მშენიერი ბაღ-ვენახი გაიშენა. რა ხეხილი და მცენარე არ ხარობდა 18 ჰექტარ ფართობზე... მაგრამ დადგა დრო და უცხო მებატონრეს სახლ-ყარი და მიწყბიე ჩამოართვეს...

ორმოცდაათიან წლებში ამ შენობაში ნორჩ ნატურალისტთა რესპბლკლერტი სადგური დასახლდა. ბუნების შესწავლის რთულსა და მრავალფეროვან საქმეს, ბავშვებში მშენიერი სამყაროსადმი სიყვარულისა და პატივისცემის გრძობის აღზრდას ემსახურებოდნენ აქ მომწევე პედაგოგები. ამ კეთილი ტრადიციების გამგრძელებულია ამჟამინდელი ნატურალისტური საცდელი მუშაობი-

სა და ეკოლოგიურ განათლების რესპბლკლერტი სახლი.

ჩვენს დროში მოზარდი ყოველი დღითაღად უზარმაზარ საინტერესო ინფორმაციას ღებულობს ტელევიზიით. ახლა ამას ვიღეოც დაემბატა და უკვე ნათლად ვხედავთ, რომ ჩვენი შვილები დროის უმეტეს ნაწილს ტელემიღებუბთან ატარებენ. რაც ყველაზე უფრო სავანგაშა, მათი აზრანუნება დუნდება, ბავშვები კითხვას თუ შეკადნიეობას გასართობი პროგრამის ყურებას არჩევენ, მოზარდი ვეელაფრისადმი გულგზრული და უნტერესო ხდება. ამიტომ ყოველი ჩვენგანის მოვალეობაა, დაეხმარბთ მას, საბოლოოდ არ გაზარდადეს, არ დაეკარგოს ძიებისა და მიზნისკენ სწრაფვის სურჭული. სწორედ აქ, ამ ეტლებში იძლევათ ბავშვებს საშელებსა, შეისწავლონ ბუნების, მცენარის, ცხოველისა და ფრინველის თავისებურებანი, ჩაატარონ უმარტევის ცდები და დაკვირვებები.

სამუშაო პროგრამა მეცნიერებთან, შესაბამის კვლევით ინსტიტუტებთან თანამშრომლობითაა შედგენილი. წარის ხელმძღვანელები სარკებლობენ ბროშურკობითა და სახელმძღვანელოებით. იყენებენ ნაირგვარ ტექნიკურ საშელებებს, უჩვენებენ დიაპოზიტეებისა და ფილმებს, მოხარდები ხშირად ხეღებთან მეცნიერებს, ზოოლოგიის ინსტიტუტის თანამშრომლებს, მწეოლებს, სანუკვარი და საყვარელი სტუმარბა მათთვის მწერალი გვიკვინიამე, რომელიც ბუნებასა და

ცხოველებზე დაწერილი მრავალსაოცრად თბილი ლექსის ავტორია. მიუხედავად იმისა, რომ საქართველო მტორემიწიანი ქვეყანაა, იგი მრავალფეროვანი ბუნებრივი პირბებით ხასიაღდება, რომელშიც ფლორისა და ფაუნის მრავალსახეობა, ყრძოდ, მრავალი ჭიჭის ვახსეკლტურა შექმნა, როგორც იმავებთან ბიჭებს, ნამდვილი მევენახის სახელს რომ ატარებენ! ყავად იციან, რა უჭირს და რა უღბნის ვახს, იციან ამ კულტურის სოცეებები, გამრავლების წესები, მყრობა და მოსამზადებელი სამუშაოები, საიტირ და სანმეყენ მასალის დამზადება და შენახვა, სანერგის მოვლა-პატრონობა, გათოხნა, გოგირდის შეფრტევერა...

რესპბლკლერტი სახლში ბუნების დაცვის, ეკოლოგია, მეყვავილეთა, მეტყვეეთა, ენტომოლოგია, ფენოლოგია, ბუნებისა და ფანტაზიის წრეები მუშაობენ; პრაქტიკული მუშაობა ქალაქის თითქმის ყველა სკოლისთან აკავშირებთ, ბავშვები ხშირად დადიან ექსპედიციებში, ბუნების წიაღში, ერთ-ერთი ლაშქრობის დროს დღეების ბებში დამნიჭტერბული წყალი აღმოჩნდა და უმალ მოსახლეობას შეატყობინეს.

გასაკეთებელი ჯერ კიდევ ბევრია და ღმერთბა ნუ გამოუღიბთ ამ ბავშვებსა და მათ აღზრდტლებს საქართველოს ბუნების გამშენიერებბისა და დაცვისთვის ესოდენ საჭირო და მამულიშვილური საქმე!

ნანა შავალნიშვილი

და-მშური სიყვარულის ძალაზე იმდენი რამ დაწერილა, ახალსა და საკვლისხმოს ალბათ ბევრს ვერაფერს დავამატებთ, ერთი პატარა ამბავი კი მაინც გვინდა გაიზიარო, რადგან გვეჩვენება, რომ სწორედ იგივე ქართული უმაღლესი წესრიგობის თავისებური დადასტურება.

ალბათ ზოგიერთ თქვენგანს მაინც სძენია მეგრული ხალხური სიმღერების უზაღლო შემსრულებლისა და ლოტბარის ძეგუ ლოლუას სახელი. ამ უნიკურესი კაცის მოღვაწეობასთან არის დაკავშირებული მეგრული მუსიკალური ფოლკლორის შესწავლა-დამუშავება და მეგრულ-აფხაზური საკუნძო ხელოვნების აღორძინება. თავისი არცთუ ხანგრძლივი სიცოცხლის მანძილზე ბევრი რამ მასწავრო ამ უნაწყო მოღვაწემ და ადამიანმა და არც ერთ მის ნამოქმედარს არ მოკლებია დამნაბავი და დამფასებელი. მაგრამ ვინ იცის, შესძლებდა თუ არა იგი ამდენის გაკეთებას, მთელი ცხოვრების მანძილზე გვერდით რომ არ სუროდა უერთგულესი ადამიანი, რომელმაც მისი სიცოცხლისა და ხელოვნების ფასი უფოდ სხვაზე უკეთ უწყოდა. ეს უერთგულესი ადამიანი ვახლდით ძეგუ ლოლუას და — ნოტიო დოღა, ძმაზე არანაკლებ მოღვაწე ქალბატონი, სულისჩამდგმელი და დამარცხებელი მთელს ქალსვლი და საქართველოში პირველი ქალთა პროფესიული სასწავლებლისა, რომელსაც ფოთიდან დაღმრფე ინსტიტოს სკოლამ ახსენებენ. ამ ორი ადამიანის სახ.

გვეთილა

ნოტიო და ქუკუ ლოლუაგის ცხოვრებაიდან

ღვგე მხოლოდ სისხლით ნათესაობას არ ნიშნავდა, ეს უფრო სულიერი თანაზიარობა იყო, თანამოაზრობა, რომელიც, უპირველეს ყოვლისა, ქართული საქმის კეთებად და გამარჯვებად უნდა მივყვინა. ეს მათი ცხოვრების არაერთი ფაქტით დადასტურებულია. აი, ერთი ამ ფაქტობანიც:
ქუთაისში, თეთრ დუქანში უქციე-

ნია ერთხელ ძეგუ ლოლუას, გვერდით მაგიდასთან რუსი გენერალი ილხენდა თურმე, პირდაპირ დუქანის თელშიდან მიაოთმედა თურმე საკმელს თავის ძაღლს... თავი შეურაცხყოფილად უგრძენია მეგრულ აზნაურს. გენერლისთვის ტყუის სწავლება მოუნდომებია: დუქანის ბიჭისგან უთლია ის თელში და სწორედ იმ გაჩვიებული გენერლის თვალწინ გადაუშვია რიონში. ვანრისხებულა გენერალი — ეს რა მაკადრაო... ამტყდარა ჩხუბი, მაგრამ რა ამტყდარა... იმ განვე-ვაზოწვეაში ხმლით ური აღსებია ძეგუ ლოლუას გენერლისთვის. დაუბარჩბლად როგორ გადარჩებოდა... მიუხეობათ რვა წელიწადი. წარმოიდიგინეთ, ამაზე ტრაგიკული რაღა უნდა მომხდარიყო ხელოვანი კაცისთვის. მაშინ ყოფილა, ჩვეულებებისამებრ, რკინის ქალანებე რომ ჩაუცვამს ნოტიო ლოლუას. მისულა ქუთაისის გუბერნატორთან, შეხტეწნია, თუ ჩემი ძმის დაუსტებობა არ იქნება, მისთვის მისჭილი წლები მაინც გამიუკეთო და მის გვერდით საკანში ჩამხვითო. ოთხი წელი მსხდრან მუშობელ საკნებში. ძმამ ღის თავდადების ამბავი გეშანიოც არ იცოდა. ორივე ერთდროულად გამოსულა ციხიდან და აქაც ერთნაირად განუტყია ორივე განგებას — ორივეს მნიშვნელოვნად შერუტეა სენეა...

ეს პატარა ამბავი ალბათ ღირდა მოყოლად, მით უფრო, რომ, სხვა სიკეთესთან ერთად, ღღეს რატომღაც დღეუციტად გვექცა მოყვანის სიყვარულიც.

გაზე ძალი წესს, ბავშვები ღღეს აიყარენ —
— ნუ გეწინიოთ, ეს ძალი პატობისს ხალხს არ გრძიოთ.
ძალი ნაოღვა და ხავშვის აედგინა.
მ წლის მარა: — ძალი, პატობისნა ვარ, პატობისნა!

მ წლის ნუგზარის დედა — მეზობელს:
— ნუგზარი წაქცა და ძალიან მძიმედ იტყინა ფეხი...

მეწევე

მამა ჩემი მოვიდა, ნუგზარს კოლბოპა ვაიარა ოაზში.
მამა: — არ მოვიდა, შეიღო!
— ძალიან ფეხმძიმედ ვარ!

მამა: — მ წლის ნუგზარს:
— წიგნებს ხელი არ ახლო, ორგანე ქუთი დედა გვეცეს.
— რაგონე ჰყენ ქუთის შეიღებს ხომ არ ვარა?

მ წლის ნათია არ იძინებს.
მამა (აკაკუტყებს ნაწილის ზურგზე): — დაიძინე, ორგანე ავგა მოვი!
ნათია (კარგა ხნის შეიღდა): — რატო, ჩქარა მოვიდეს ავაი, ორგანე მვიძინება!

კაჭკაჭი

ა ლ მ ა ს ი ი ს ა ვ ი ი

მხატვარი

ი ლ ლ ა რ ა მ ბ ე რ ა ჯ ა ჯ

მ თ ხ რ ა მ ა

კაჭკაჭი ფრთხილი ჩიტი. მონადირეებს არ უყვართ, იმიტომ, რომ, მტრისას, შემთხვევით თუ დალანდარობდომე ტყეში: ისეთ ყვირის დასრქემს, მველ ნადრის დაუფრთხობს. ოღონდ სდევნიდნენ სოფლებიდან, ის კი მაინც სულ ადამიანებს უტრიალებს. განსაკუთრებით დრისახლებს არ უყვართ: ზოგს კვრტყს ასწანის, ზოგს გაკასებებაში გამოაჯარებს. იმასაც ამბობენ, უბედურება მოაქვს, შეუძლია ხანძარი ან ავი სულები მოვიდოს... ყველაფერი ეს, რა თქმა უნდა, თავშესაქცეულ უფრო მოვეყვი, თორემ ისე, იცოცხლებო, კაჭკაჭი უწყინარი ჩიტი იყოს! თანაც, ეშმაკობაც რომ არ ავლია? ახლა, რა მზეთუნახავია! მწვანედ მოვლავო თავის ზედა-თეთრი ბუმბულით თავს შეგავყარებს. ეგ არის, ვერ ფრენს, ფრთებს უნიგოლ აფართობუნებს ხოლმე მავარში, გრძელ ბოლოს კი ისე ათორეკს, იფიჭრებ, სადმე არ მიაჯაროსო. ამიტომაც ამბობენ, აღბათ, ასე მოსწრებულად კაჭკაჭს ახალი ამბები კეთდნ დაეკსო.

ჩემი კაჭკაჭი სხვებს ჰგავდა. ზედ ჩვენს სახლთან ბუდობდა. პირველად რომ შევაჩინე, ისეთ დაბურულ ნაძვანარში ჩამყდრობულყო, შიგ შეხედვას ბიჭებიც ვერ ვებდავით. ეს ნაძვანარი ახლა სადღაც, იმ ადგილს არ ხანია, ქუჩები გაჭრეს, ქუჩებში ევლისობედებსა და მოტოციკლებს ტრუნტბალი ბიჭები დაეპროლებენ, იმათ კი ჩვენი ნაქმალისა რა უნდა იცოდნენ. არადა, ერთ დროს აქ კრუხები წიწილებს გამოაფენდნენ ხოლმე... ერთხელ მგლის ლაივიც კი შემოეხეტა.

გვერდთერთაო ადრე გახაფხულზე დაინტერესდით, თოვლის მომავრეშულმა ქვრქმა უხტიამაშრობ ხეტიალის საშუალება როგორც კი მოგვცა. რა თქმა უნდა, ესეც ჩვენი თავისუფლობის მოგვივიდა.

კაჭკაჭმა კი თავი თვითონვე გასცა. ჩვენი მოახლოებისთანავე გამოფრინდა ბუდიდან და შეეცადა, გვერდზე გავეტუბინენო, არადა, ვინ ერჩიდა, ყოფილყო თავისთვის ბუდემში! მან კი რატომღაც ვერ მოისვენა და ხიდან ზეზე ფრენა-წირი-ალი დაიწყო, ჩვენზეც ხომ იყო მოფაციებული. იმ ვეღ ბუდეებიან ხეებსაც სულ გარს უტრიალებდა, შემოფრენდა ჩვენს სადგომს, ცოტა ხნით ტყის ტევრში გაჭრებოდა და შერეოდა ისე ტყის დაწოკებას ცდლობდა. ასე რომ, კიდევ უფრო შეგავფულიანა თავისი მოუხვეწრობით. მისი ბუდის ძებნაც ახლა უწყით მთელი სერიოზულობით დავიწყეთ, გადავპოეთ ყველა ბუდე — ცარიელაო! აფებრით ბებერ, პირქუმ ნაძვს სულ ტყუილ-უბრალოდ ჩიტსგან მოტყუებულები ჩვენს შეუღომას უტებ ვერც მივხვდით. არადა, ხელები დაეკაშრეთ. მწებვარე ფრთის ერთიანად დავითხუნეთ, შარვლებში მვიავლითეთ. ვაფცხლებით. ტევრში ჰერ იუზია ძუქისი გაძვრა, მერე ხეცა რედლიწი და მიშვა ლევიხინი ცემანიაში რაღდნიმე ლატვიელი ბეშვიც გვერია, მათი ოჯახები ომის შემდეგ ჩამოგვისახლდნენ). ჩვენს ყველაზე მარჯვმე, ვალოდარედლიწიშა შემოგავთავა, კაჭკაჭს კვალში მივლითო. ვალოდია ავტორიტეტი იყო — ლამის ყველა ბუჩქთან კურდღლს იჭერდა, მარტო ნაწილოდაც გამოიცილობდა ხოლმე ნადრის.

— შენ, ეი, კვალშიძებოლო! მაინც დავიკნეთ ჩვენი. — კაჭკაჭი კურდღელი როდია, თოვლში გზები რომ დაიხობდართოს!

მავრამ ვალოდიას იოლად ვერ შეამბუნებდი. ეს ბიჭი საეროდ არ გამოთობდა, თავისი ნათქვამის დამტკიცება საქმით კი ნამდვილად იცოდა. ამისობაში კაჭკაჭი ისევე ჩავვებოდა ტევრში. მის კვალდაკვალ ვალოდიაც უსტიყვოდ გაუჩინარდა. სველი ფეხსახვევებიც ცეცხლს მიავიცხეთ, ჩემებში გასაშრობად ჩამოვაცეთო ჯახებზე. ვანა სჯობს რაიმე ცეცხლთან ჭდომას!

მავრამ იმ ფეხსახვევისა გაშრობა ვერც მოვასწარიო, რომ მოულოდნელად თავს წამოგადგა ვალოდია. მიუტყვედა კოცონს. ხელები ცეცხლს მიუშვრია და თავისი ძიების შედეგების გამოცხადებას ახსავს. ერთი სიტყვით, ჩვენს მოთმინებას სცდის, ის კი, ლამისა. გაგვიწყდეს... — როგორაა საქმე? — ვერ მოიზინა ისევი მიშვამ.

— ყველაზე დაბურულ ნაძვებ მოუწყვია ბუდე. — იღებება ვალოდია, — ვერაფრით აძებრე, მესურვივით ტრტები აქვს. უთლი და გვეკირდება.

იუზია გველანკებინით წამოგარდა, ჩემებს ზხალავა იცეამდა, მიშვაც გაედევნა. ისევე გატაცუნდა ბუჩქები. ცოტაც და, ჩვენი კაჭკაჭი ყველაზე მაღალ ნაძვს მოეჭვა კაჭკაჭროზე, თან თავს მოუსვენრად ატრიალებდა, მავრამ რატომღაც მაშინვე მოწყვეტით დაეშვა, თან მანიკურად მოთქვამდა რაღაცას. ასე, პროტესტის შეუწყვეტლად იტრიალა ერთხანს ბეშვიც, მერე ისევე ნაძვის კენწერის მივიკვლეა და, ახლა უკვე გაპროტესტებლად, განწირულვით ავირდებოდა ჩვენს ქველებს.

სოტა ხნის შემდეგ იგი კვლავ ჩავურყუბლავდა ბუჩქებში. იმავე წანს იუზიამ და მიშვამ ხმაურით ბუჩქები ვასწი-ვაშოწიყეს. ერთი გვენახოს: რა შესაბუნდავები იყვნენ — თითქმის კიანკულებსა ბუდეში ჩაუფინრანო! ნაძვის ხიწებში, ქვრქსა და ფისში

იყენენ ერთიანად ამოგანგვლები. ახლა როგორ დანახანლიოყენენ და ჩამოგულგულიოყენენ?! ოფლოანი სახეები კი სიხარულით ანთებოდათ: უკვე ხელით ჰქონდათ ნიდავლი! კაჟკაჟსა და ყვევის გვერტების შოგან მაშინ ნამდვილ გვირობად გვეთვლებოდა ბიჭებს.

— აი, თქვე სუფილებო, თქვენა! — დაგვიბატნა დედამ, როგორც კი თვიდან ბოლომდე მოისმინა ჩვენი რაინდული თავგადასავალი. — ვთქვათ და, ჩვენს სახლში შემოყვანილიოყენენ ხელოვნები და დავეწიოკებინეთ, როგორ მოვიტყოლოთ. ა?

— კი მაგრამ, ის ხომ კაჟკაჟია...
— მერე რა, რომ კაჟკაჟია? შენ რამე დაგიშავა? სახრე უნდა აიღოს კაცმა და... — დედამ აღარ დაამთავრა, მაგრამ მე ისეც ვიყოდი, რაც იფულისხმა. საერთოდ, დღეს რაღაც უცნაური იყო — ხან გახატებული, ხან ალღულებული.

წინაინი უჩვეულოდ გემრიელი მეჩენია. თუმცა, ვუღწურფულა რომ ვთქვა, სხვა ბევრი არაფერი მეგებნა. ის ახლა იციან საუზმეულო, პირველი თავი კერძიო, მეორე თავიო, მერე კიდევ დესერტიო... ჩვენი ბავშვობის მენიუ კი უბრალო იყო: წინაინი ან კარტოფილი, პურის ყუა და პიჭა რძე... და ასე ყოველდღიურად.

— ერთი შენც დახედა, მე ვერ მიგხვდით, რა უნდა იყოს. — დედამ რაღაც ხეშეში ჭაღალდი გამოიჩინა. სახლში უმარავ ჭეითარს იონახავდით. უფრო სადასასახლო ჭეითარები იყო — რძისა, კარაქისა, კვერცხისა, მატყლის, შეშის ან თვის ჩაბარებისა. ეს ჭაღალდი კი იმით არ ჰგავდა.

— მგონი, რაღაც გზავნილებია, — ვთქვი შეტებუნებულმა. — ორასი მანეთი აწერია.

დაბნეულები ვატრიალებდით ხელში ჭაღალდს, თითქმის ვანძის მამიკელები ვიყავით და უცხოინშენიან გეგმას ვადაიწყებდით.

— ეს ფული, მგონი, ჩვენ გამოგვიგზავნეს, — გამოიხნო ბოლოს დედამ. შევბატყვე, ჩემგან დასტურს ვოლოდა. — მაგრამ, რა ვიცი, იქნებ ფულს ჩვენგანვე ოთხივენ... — იგი

მოლოინით დამაცქერდა. მე კი თავდაც ვერაფერში ვაგერკვეთოყავი. ძალიან კი მინდოდა, ზუსტად ისე ყოფილიყო, დედას რომ სურდა. ეს დავტყ კი მართლაც დარჩა დედამემის ცხოვრების იშვით შემოხვევად. ვილაკას მოგზონებოდა და პირადად მისთვის სიდანაღაც ფული გამოგზავნა. თანაც თანხა იმ დროისთვის არცთუ უმნიშვნელო იყო. მაშინ დედამეი მექანინატორთა საერთო სა-

პირველი ჩანაწერი ჭერ თორმეტწლის მქონდა ვაყეთებული.

ახლა ხომ გეცმით, რატომ დაახინა ასე დედათე კიდან მოულოდნელად ჩამოვარდნილმა იმ გზავნილებამ? მაღე გაიჯავა — ძია ტოლის გამოგზავნა, კამჩატკაზე რომ მსახურობდა მესაზღვრედ. თავისი ჭარისკვეთის გროშებიდან თანა რამ ჩვენიცთესაც ერეხუენიდა. იქაც მოგონებოდა ჩვენი სიღუბეჩირე. დედამ გამოგზავნილი ფული კი აიღო, მაგრამ მთელი საღამო თავი მოიკლა ტირილით.

ამასობაში კაჟკაჟის დარბეული ბუღე მიგვიყვანდა კიდევ. მაგრამ ერთხელ სკოლის გზაზე როგორღაც წვიბობობიკე: მოდი, მოვიინახულებ ჩვენს კაჟკაჟს, როგორც ცხოვრობს ის ეშმაკის ფეხი, ისა-მეთქი! ხუჭუჭა ნამეამღე შეუშენველად მივედი და რას გზედაე! მისი ვარჯებიდან დაბარებულეით უკვებ სწორედ ის ჩვენი ნაწილიც არ გამოვარდა?! ერთი ამას დამეხედულო-მეთქი, ვიფიქრე, ეტყობა, ჩემი ვაცურება ვადაუწყვეტია-მეთქი.

ბუღემღე ვაპირებეით მივაღწეე, შიგ ოთხი კვერცხი ვიბოფენ და აი, სწორედ მაშინ, რაღაც ეშმაკად, ვამილევა თავში იმ ცელქმა აზრმა, რა იქნება, ორი კვერცხი ამოვიღო და შიგ მხოლოდ ორი ჩავეტოვო-მეთქი. ბუღემე ოთხი-ხუთი კვერცხი თუ არ დაიფუდა, კაჟკაჟი ზედ არ დაიბუღებს, ესე იგი, ორი რომ მოვაკლო, კვერცხისმდებლობას აუცილებლად ვაგერმელებს-მეთქი.

ასეც მოხდა! კვერცხის მდებლად ვადაიქცა ჩემი კაჟკაჟი. თანაც ეშმაკობასაც ვადაიქცეე ვერ მიმიხვდა. ამასობაში მოვიდა ზაფხულიც — არადეგების, თევზობის, ტყეში ხეტიალის დრო. დაიწყო ადრე ზაფხულის ულამაზესი ვანთიადები! გამოხვლო სოფლიდან პეროვის გზით, ვადაუხვევ თითქმის წაშლილ ტყის ბილიკე უღლეს უკვე არარსებული კოლცოკის მზარეს... ვადაიხსენება ვაშევირავლე აყენარის ფარდა და აღმოჩინდები უჩვეულო თვატრის სცენაზე, აფერ, უკვე ათასი უწყლია ერთადერთ, ულამაზეს სპექტაკლს —

ცხოვრებელში მზარეულობდა და დამლაგებლობდა და თვეში ორას-ორმოც მანეთს იღებდა, დედამეღე ოცდაოთხ მანეთს. არადა, საშინ ვყავდით. მართალია, მამის ვარდაცვალების შემდეგ ჩემს ვამო პატარა ბუნსისა უხდიდენ, მაგრამ აბა, სცადე, იმყოფინე!

ზაფხულობით სოფელში საჩველი სამუშაო არ ჭირდა. აი, მე, მაგალითად, თორმეტი წლიდან მემუშაობდი უფროსების მზარდამზარ სათიბში. სხენის სათარეველა დამქონდა, ახლა ვნათავრებდი თუ არა თიბვას, ახლა სავსე დავეიბებოდა. ძალზე ვაიკვირებდენდნ ზოლმე, როცა ჩახედავდენდნ ჩემს შრომის წიგნაკს —

19. 20

სამარტოშვილს
მერტანდლი
ბიბლიოთეკა

„სიმბირის ტყის ზღაპარს“ რომ უჩვენებს, ღიას. ზაფხულია მთელი ამ მშვენიერების დამდგმელი რეისორიცა და მხატვარიც, შენ კი — ერთადერთი მკაუერებელი.

ველობს ახალნაყარი ტყე აარზიებს, გოლიათი არუები მეჩხერად დღანა, მიწამდე ჩამოშვებით ნუერები, აქ შეგიძლია ჩამოჭდე კიდევ და დაირწყ, დიორწყ... ზურმუხტისფერი ხალიჩაზე კი წითელი სინათლეები. უბერავს ქარი, წითელი ზეირთები მინდვრის ერთი ბოლოდან მეორესკენ მიიგრავებო.

მაგრამ, მთელი ამ უღვთო სიღამაზის მიუხედავად, უქირს სოფელს ზაფხულში, ზაფხული მისთვის გარჯის, აღობობის დროა.

ყოველდღე, დღასისხამის და საღამოს ბინდ-ბუნდში, დაადგებოდა ხოლმე დედაჩემი თანასოფლებელმთან ერთად კოლცოვისკენ ნიშავად ბილიც. იქ, ოფიციალური ნიშართვის მიღებამდე, ჩემად, ბალახს თიბავდენენ, სხვაგვარად შემოდგომის წვიმებამდე თივის დამზადებას ვერ მოასწრებდი.

მე კი ისევ ჩემს კვერცხისმდებელ კაკვას ვუტრიალებდი. სხვა ჩიტებმა ახა ხანია ბარტყები დასვეს, ჩემი კაკვაკი კი ცვლავ კვერცხებს დებდა. ერთხელ ნაძვს ისე მივადექი, ჩიტი ვერსად დავლანდე. ბუღეში ორადორი გაიკვებულ კვერცხი დამხვდა, ჩანს, კაკვას მიუტოვებინა საბუღარი: ამან არამბარტო გამოიგან, შეუტრიასებო კიდეც: მაინც რადაცოთი მაჩუბა კაკვაკემ. ცოფმორთულმა ბუღის ძუნა დაიწყო. ისევ გამოხალდა ის ნაყლი, ვალოდა ჩადენისმსუელი მეოთღი, ჩემს კვერცხისმდებელს ჭკუა ეხმარა: ახალი, მაგრამ უფრო მოყრბალებული ბუღე სწორად იმ ძველი საბუღარის უკანა კედელზე მოეწყო. ძველი ბუღის ფსაკრი ბალახითა და ტრტებით მოეფინა, მალოა რადაც ჩარდახის მაგარი ავეტო. გვერდიდან აველაფერი ეს მხოლოდ ძველი დახვესებული ბუღის ნაწილი გვეგონებოდა. ბუღეში კი თანხი კვერცხი დღო. არ მახსოვს, რა ემშობა შემოიჭდა, რატომ ვიფიქრე, ორივე მხრიდან ნემსით დამეხვე-

ლტა და მერე ნახვრტებლიან გამოშვებოვა კვერცხები, ორი კვერცხი დავცაირილე.

უველა კვერცხი ისევ ბუღეში რომ დთიგულა, კაკვაკი, როგორც ჩანს, გაოსდა. ბუჩქებში ჩაბოლელი დიდხალს ვუთვალთვლებდი. მალევე დაუბრუნდა ბუღეს — დრო აღარ ითუნდა, დასახეკი მყავდა ბარტყები.

კატა ხნის შემდეგ ვიპოვე კაკვაკი, თავისივე ბუღეში მვედარი დღო. დღემდე ვერ გამოიგია, რამ მოკლა, იქნებ შიშობა ან დახდმა, რადგან მიხვდა, რომ იმ ზაფხულს უნთამომავლოდ უნდა გადაგებულყო...

მვედარი კაკვაკი მინ მივტანე და ლთხეში შევსვი... რომ იყოღეთ, როგორ მომხვდა დედაჩემისგან!

— შეკალი, არა, ის ჩიტი? — დამეყოღდა იგი. — ნეტავი, ისეირი როგორ არ მოიტეგე! სახლში რომ მოიტანა?! დასტებით, ხალხო, ნახეთ, რა სულთამბუთავი შეიღიო მეზრლებმა! ი, მეზი კი დაგაყარე მაგ ჭკუადანბნულ თავზე! მერე მომიგონებ, მერე, რომ მოგეკითხება მისი სიკვილილი... ახლა კი ნამდვილად მიატოვებენ ჩიტები ჩვენს მხარეს, ტყე გაუღდაბურდება, უთობი ჩავციოტრეს...

კაკვაკი ამანოს უკან ჩავმარბე. ასე ისურვა დედაჩემმა. ეს ისტორიაცი თანდათან დაიწყოებას მიეცა. სათიბი ჩავეფალით, მე და ჩემი ძეგანთა ან საქმეში იქნებ დღედას ეგრაფერიშვილი დამხმარანი ვყავდით, მაგრამ რა გვექნა, თუ ოჯახში ჩვენს

გარდა მამაკაცი არ გვეხულებოდა! დედის ვეცოდებოღით და როგორცობით დავყავდით სათიბში. რაც უნდა იყოს, მარტოკაცი შრომბუნა ცოღვავა, დაღლით კი მამინევი ვიღლებოღით, ჰოდა, გავიპარებოღით ხოლმე ჩემად ტყეში მოცხარით, ელოთ, მყაველათი და, რასაც მივწვდებოღით, იმით, ჰარის ჩასტებარტყებოღით, კოცნისაც გავაჩაღებოღით ხოლმე და მოვიღებოღით ჩასი მოცხარის ან თავშავას ფოთლებისგან.

იმ დღეს დედამ ორივე წავიცივანა სათიბში, თივა, რა ხანია, გაშრა და დროა, დავაბუღელოთ. მე დაბუღელება არ მიყვარდა. თი, თიბვა კი სულ სხვა საქმეა. ბალახი ისეთი იყო, საქმელად იგარბებდა, თავისი ცირკველით იყო გვერდზე გადაწვილი. წვიმებმა დაზოგეს ჩვენი ნათიბი, სურნელოვანი თივა დაიწოღვა. დღის ბოლომდე, ჭერ რომ არ გამოვკვსელია, იმდენი დავაბუღელოთ, ხელის ძარღვები დაიწყოებოტო, მწკრივებში რომ არ დავგერიხოდა თივა, მაგრამ მაინც ვერ მოვერიოთ იმდენს, რომ სახავალიოდ არაფერი მამგვეტოვებინა.

ვახშაშუ, უგემურად მლოღნავება და ნახევრადჩაძინებულებას რომ შემოგახვდა, დედამ გვიოთხა:

— თი, მიოღებენ თუ არა სოფლმრეწეში ველოსიპედებს, მამინევი გაიყლით, — მე და ვანიამ უგემურად გავუღოღეთ, მეტისი ოჯახი არ გვექონდა და დასაძინებლად სხვენზე ავბარტყდით.

სიზმარში მოებზრებამდე ვიკრო-
ლე „ველიკით“... ჩერ ჩვენს ქუჩაზე
დავკროდი. მერე რატომღაც — კაპ-
კაის საბურღის მიდამოებში, ცხა-
დად დავინახე, როგორ მოწყდა იგი
ბუნდეს (ისევე დაბუნდებიან) — გა-
მიიღვა თავში. გასსმა საომარი ყო-
იენა და ჩიტი წრაბინით დამეძგერა.
ველოსიპედი გვერდზე მივაგდე, წა-
ვიქეცი. დავიძინე, რაღაც აბილი და
მწეებარე რომ დამეტყუება თავზე, სა-
ხეზე, ბელბებზე, კაპკაქმა თავით
ფეხამდე დამაბინძურა, ბუნდეს მიუბ-
რუნდა და სანამ შიგ შეძებებოდა,
სამკერ შემოვიყვია ძალღურად. აჟ
გამოვღვდი...

ღილით, სათბოში რომ მივდიოდით,
დღისას ვუბნებ ჩემი სიზმარი:

— კიდე ბევრჯერ გაიხსენებ მგა
კაპკაქს, კიდე ბევრჯერ... — ოხერას
ბული ამოყოლო მან.

ის იყო, ორი ძნა დავდგით, რომ
დღემ ბიატოვა საქმე, აიღო ცელი
და დარჩენილი თივის დაბუნდულება
ჩვენ მოგვანდო, მე და ვანია ერთმა-
ნინოს გავეციბართ, ძლივს დავაბრკე-
დით კვებებით მძიმე ფიწულეს, თი-
ვის მტვერი მისასურებში გვეგნოდა
და ოღლიან სახეებზე გვეკრაობოდა:
თვალსა და ხელს შუა ილუოდა თი-
ვის მწკრივები.

უცებ გრუშკა მოვარდა, დედაჩე-
მის მძისწული, რაღაც მომხდარაიყო.
— რწმუნებულა ჩამოსული რაი-
ონიდან, მამიდა ზინა, შენ ვიბარე-
ბენ.

— აბა, ხელად დაამთავრეთ, მერე
ისადილეთ და იხანვეთ, — დავგი-
ზარა დღემ და თითონ გრუშკას-
თან ერთად აჩქარდა სოფლისკენ მი-
მავალ ბილიკზე.

... დედა, პა, დედა! — მე და
ვანია სახლში კი არ შევედით, შეე-
ფრინდით, — გაიგე, სოფლმრეწვეში
„ველიკები“ მოუტანიათ...

დედა გაუშლელ საწოლზე იწეა.
შუბლზე სველი ტილო დაელო.

— არა, შევიღებო, უკვე ჩაგვიკრო-
ლათ მგა თქვენმა „ველიკმა“, — და-
იკუნესა მან, თვალები ცრემლით და-

ბურვოდა. ჩვენ გაგხვედით. — 250
მანით ვეკვს გადასახდელი.

— რაში?
— ასეა საკირო.
— ნაკემებვით ჩუგანხალდით მდი-
ნარზე.

დედა საღამოს წამოდგა, სოფელ-
ში დიდხანს ვერ იავადმყოფებ: ვა-
შაში უნდა მოამზადო, სამწყვესტრი-
დან მობრუნებული საკონელი და-
ურვო, არაფერი გვიკითხავს, ისევე
თითონ გამოგველაპარაკა. მამის
სიყვლილის შემდეგ, გადასახდები
რომ შეგვიმოციტის, შეშლიათ თურ-
ვი. ასე რომ, მთელი ჩვენი დანაზო-
გისათვის კიდევე ხუთი თუმნის დამა-
ტება მოგვიხდა.

მაგარა ეს წყენაც მალე მოვიწე-
ლეთ. ვითომც არაფერი გვეჩინია,
ძველებურად, მონაცვლეობით დაე-
დიდით ხოლმე სათიბში. ზოგჯერ
ფოვეზობლით კიდეც, ახარტულად
ვთამაშობდით, კინოსაც არ ვივიწყებ-
დით.

— არაფერია, — გვითხრა ერთ-
ხელ დედამ, — მომავალი თიბვის-
თვის რაღაცას მოვიფიქრებ. ცოტა
ხანს კიდევე გავიჩერებ ჩვენს მოჩო-
ლას, მოვასუტებ, სახანაწლოდ გაე-
ყიდი, სახაშორად კი გოკუც ვიწყე-
ფიროთ, ცხვარსაც დავცლაოთ, არ და-
ვიკარგებოთ, — დედა მხნეობას არა-
სილეს კარგავდა, არასოდეს ეძლე-
ოდა სასოწარკვეთილებას.

გვიან შემოდგომაზე, სწორედ პირ-
ველი თოვლის დადებისას, დავვიდ-
გა თივის ვადმზობდის დროც, ეს
კი ჩვენთვის არც ისე უბრალო საქ-
მე იყო — ან სიბარკო მანქანა უნდა
გვექირაავებინა და ან ცხენები, თანაც
მტვირთავებიც იყო საჭირო. ისევე...
გადაუხდა, გაუმსპინძლი... დედა
ვანია სლადოვს მოვლაპარაკა, მტს-
ის მეჩინებეს, ის პატარა ძნა მანიც
გადმოგვიზიდა, კოლკოკასთან. დი-

ლაბნელში რომ დაემაზადეთ ნამა-
ლევად, ასეთი მოთიბული ძნა ვა-
ნისაც კქონდა. მაგრამ მის უკვე
კარგა ხნის წინათ დაებინავებინა
თავისი.

იგი მალე დაბრუნდა და, რაც მთა-
ვარია, კვლავ ცარიელი მარხილით...

— თქვენმა თივამ კირი მოგქა-
მათ, გულწრფელად გვითანაგვიჩო-
მან. — ის იყო სათიბს გავუსწორდი,
რომ დავინახე, თქვენი თივა ვაკქონ-
დათ, თვალს უკვე ბოლო საზიდარი
ეფარებოდა. დავუცახანე, რას აე-
ყებთ, სად მივაქვთ სხვისი თივა-
მეთქი. ასეთია კოლმურწინობის გა-
დამწყვეტილებათ.

დედამ უფროსობაში დაიწყო სირ-
ბილი. გავფრინობი? გროშკაპიკის
სარკებელიც ვერ ნახა. რაო, წყარო-
გი დავარღვიე? — კაპასობდა იგი, —
მარტო მე ვთიბავდი? ყველა თივა-
და! ყველა თიბავდა და ყველაღაც და-
ისქებოა!.. ეჰ, რაღა გავაგობოლო...
გლებებს თივა, რა ხანია, უკვე ფარ-
დულეებში კქონდათ დაბინავებულთ,
მისილყვენან ახლა და ერკითათ, სად
რა მოთიბენ.

— ეჰ, რამდენი თივა გვექონდა?
ახლა კი... ვაზაფხულამდეც ვერ გა-
ვიტანით თვის.

დედამ ეს სიტყვები კი არ თქვა,
ამოიკენისა, ტუჩები დახეტოილი
კქონდა. მოვიწყინეთ მე და ჩემმა
ძმამაც, და სწორედ ამ დროს რა-
ტომღაც ისევე წამომვლანდა კაპკა-
კი — ჩქიქურ, პირდაპირ ჩემზე მო-
დიოდა...

თაბაგა
წინდ ხარაზიშვილმა

დავითი და კონსტანტინე

შინა ჩხბინანი

შახაბაი ზურაბ ფორჩხიძე

ძიღფხიზლობს ღამე
ვარკველავების ნათელ თვალებით,
ჩამოსციმციმებს
სათაფლიის ქვაბებს, იღუმელს,
— ვის ღარჩა, ნეტავ,
ეს ვეება ნატერფაღები? *
მაინც რომელ მგზავრს?
— ეშმას?
— ლეთისშვილს, ამ სოფლის
სტუმარს?

ხეშში ურჩხულნი ახველებენ
თუ კენტაყვები?
ფხიზლობს უმთვარო,
კუნაბეტი ღამე, უეწენი,
ამ წუთისოფლის წუთიერი
ჩვენ ვართ მგზავრები,
ურჩი მხედრები
სისხლიანის ამ საუკუნის.
რა რჩება ჩვენგან?
ჩაუტრობი რა ნაღვერდალი?
რა ნატერფალი
ამ ნაირფერ, მღუარ მიწაზე?
არ შევაშველეთ დასაცავად
თუკი ხელ-მხარი,
ღვთისმშობლის წილი
მხარე ჩვენი თუ არ ვიწმამე?
ღმერთო, მაღალო რა ცოდვისთვის,
რის გულისათვის
გვიჭყეო ცეცხლად საგებელი,
მიწა, ცარგვალი?
ვითარცა მკალი,
მოგვივიო მტერი ურჩხვი.
რისთვის დავგასაჭე,
მოგვივიონე ესე მტარვალი?!

სხვა რაღა დავგერჩა! —
ერთისა შეგთხოვთ, ღმერთო მაღალო!
გვარიღე შიში, სიძაბუნე,
ძაწოლა ღატრული,
მოგვეცი ძალა,
კიდევ ერთხელ ფრთები გავშალოთ.
ვთქვათ სიკვდილის წინ
კიდევ ერთხელ ჩვენი ლაშქრული!
ღღე, გაღასკენ ყველას, თუკი
ვიწმე გაღარჩა,
თავგამებუბა მამულისთვის
მშაო იმერთა,
შთამომავლობას რომ არ შერჩეს
წესად, ადათად
ღატქი და გღახად ქედის მოხრა
გაღამთიელთან!
ღღე, ჩვენს ხალხში
ღარჩეს ჩვენგან ეს ნაღვერდალი!
ჩვენს სახელს ხმობდნენ,
ვით თილისმას, ჭადოს უებარს:
ვინც უნდა გძლიოს,
იყავ სულით დუღეგვარი!
ზიზღი მტრის მიწურ მორჩილებას
ღღ შეგვენას!
სიკვდილი გვიჭობს მონის უღელს
(ან სხვას ვის უნდა!),
თავისუფლების არის რამე
ქვეყნად ბაღალი? —
წამოდნენ ძმები,
ამყვა რაშშიც მმადღეფიტელთა.
გამყვა,
წარუძღვათ ორი გმირი და აღამღარი.

თუმც ფხიზლობს არაბთ მხედრობა,
გზებს სისხლის კვალიც ატყვია.
რას ჰქვია ვაჟის დედობა!
სიკვდილის შიში რას ჰქვია!

მონას ცოცხალი არ ჰქვია!
კაცი მოკვდება მაშინა,
შიშმა თუ ხელი დაპრია,
ვაგღახად თუ წაახდინა!
წუთითა წუთისოფელი,
სახელის მეტი რა რჩება!
ღღ, ცალად ღარჩეს სწორფერიც!
ღღეს სიკვდილს ვაძღვეთ არჩვენან!
მტერო, რჯულდაღლო, ტიალო,
საით მოსულხარ! ვინა ხარ!
რასა ჰყვე, რასა ხმინაობ,
ვის ჰერქვეშ ზიხარ ინახად!
არც სხვისას რას დავხარბდებოთ,
არც ჩვენსას დავთმობთ იოღად!
მოკვდებოთ? თქვენი გეამბეცი
გროვად წაიღოს რიონმა!

რა ჩააქრობს სულის ღატოლვას!
ღატოლვას გმირულს რა ჩააქრობს!
გმირს მოკვადენ? — გმირი მოვა
და ღარჩება საარაქოდ!
ამერჩა თუ იმერთში,
ღღგენდებში, სიმღერებში
გამოცხდნენ და ღარჩნენ მარად
გმირი ძმები, იმერთი!
უყვადღვა სხუნვა მათი,
ნათელია, მარადია,
კვალი მათი, ხვალის მშათი
ქართულ სულის ღაღაღია!

ამბობენ: თერმე იმ დღიანდელში
ნისლიც დავნთით იმედებს ბეღად,
ჩეხეს და ჩეხეს,
ვინც მოხდათ ხელში,
ბევრ გაღამთიელს უტრტეს დღდა!
მოქვეულ ვღვას ჩამოჰგავს ხმალიც,
ჭიჭივი ჩაუქ იმერის ხელიც,
აბა, მტრის თავზე მოხაზა რყალი,
გასჭრა, გააბო კაციც და ცხენიც.
თუმც მოსრეს ბევრი,
ვითარცა მწერი
მოღვა და მოღვა
კვლავ მტერზე მტერი...
გმინავს დაჭრილი კაციც და ცხენიც
(შეშხარავია ვაქაკის ურცა)...
— დავითს და მის მშას არ ახლოთ
ხელი!

ორივე ცოცხლად სჭირდება მტრგანს!
— ვაი, ვაი უღებულს მამულზე
ზრუნვას! —
დასიღება ბაგეს ავ ბეღელ მღურვა.

მამათა მხედართ
პატრიკა ვეცხო მე მეთისმეტად!
და ამიტომაც მინდაო გულით,
და ამიტომაც მინდაო აულით,
თავისუფლება გიბოძოთ სრული!
ოღონდ თქვენი ხმლით
ჩემს ხალხს ეძვეთო,
დასთვეთო ოღონდ ქრისტიის
რჯული!

არამც და არამც!
არამც და არამც!
ქრისტეს სჯელის და
ნამულის ღალატს
სიკვდილს ვარჩევთო!
ეს რა გეკადრეთო!
ორივე გმირი მყისვე აენთო.

— ემა, იტებულს ბაღებს, ამა
ზვარებს!
ვაი, მოშლილი ფეშე და კერა!
არ შეგარჩენენ იმერნი ზვალ-ზვაცხრა
მთას იქიდან მოსულ მტერო!
შაშ,
გინდათ ცოცხლად ჩაგვიკადოთ
ბელში?
მოზიდეს მებმა შიმშირი მტერი,
ორი არაბიც დაიჭრა მკერდში,
ქართული შიწა მოფხოვნა ხელით.
— შაშ, ასეთია მტრენა ყრუს ნება?
ცხნიც კობიანებს და ვალზე დგება!
ქუხან, აღდედ იქცენენ,
სრეს მტერი მებმა
მგვრამ კვლე მოღდა წყება და წყება!
შეთხელდა ძლიერი იმერთა რაზმი,
შეკრული ერთი მიზნით და აზრით —
აველს სურს,
თუმცა ილარა იხსნით,
ძვირად დაუსევან
მტერს მამათა სისხლი!

მხოლოდ სიკვდილში თუ
ღამწვიდღებში!
და, შა, —
შეღება სისხლმაც უკლებლივ
იმერთ ასეთთა ნაზო თითები
ნაჭარკი მათი ახალუხები!
— ამოდ ღობობ,
დავით ღობგული!
მამე შენი, შრწემი,
ფიცხოზს ამოდ,
ღედაი თქვენი ბნელეთს ღოცულობს,
რაზმელი, ყველა, სისხლში ბანაობს,
სისხლიანი გაქვთ ჩაქვის პერანაკი,
ჩოხაც — სისხლშივე გახამებელი
და გარს ვარტყით მტერი ვერაგი,
მტერი ურისცივი, გამარჯვებელი!

გულღრმია, ფლადი და მუხანათი
მარჯან შოროე იბნ მუჰამადი!
ღახელდა დავითს და კონსტანტინეს,
— თქვენი სიკეთის ვარ მოწადინე!
ასწია თათი ბეჭდით შემეკული,
გამწაა წარბი კუშტად შეკრული,
თქვა: თუმცა ხეხლავ,
ურჩობას ბეღავთ,
საცა გინდ ვიყო.

წარბი აზღუნა ორთავემ რისხეთი. —
მტრების სამსახურს ვარჩევთო
სიკვდილს
მამულისა და ქრისტეს სჯელისთვის!

პევებოდნენ,
ახლაც პევებიანი ხალხში,
როგორ აწამეს გმირები მაშინ,
მუღენი ყრუს —
მარჯან იბნ მუჰამადის,
ვით ყველა ტირანს, მერეც, მანამდის.

არა ცრემლში და
არა ვიწვიშში,
იმწაბეებელი გმირო, სიკვდილში.

ქრისტიანული ნაწიბიჯი

ჰყავდა გულმზეცი ბლომად ჭალათი. მათ სისხლისფერი ჩაღმა ეხურათ. სისხლისფეროვრე ეცვათ ხალათი. გვემა, წამება, მარწუხი. შანთი ეხერხებოდას, როგორც სატანებს. აწამეს ძმები და ნუჭრი მათი მერე მდინარის წყალს გაატანეს.

ჩაიხვია წყალთიელამ გრლ ტალღებში გმირი ძმები! კალთა ცრემლმა დაამსველა. ბედო, ზმირად გვირისსლები! ჩაიხვია, ჩქარა-ჩქარა, და გზას ჩვეულს ოხვრით მიჰყვა, ქალა-ქალა ჩაატარა. ატარა და გამორიყა. ნაპირს ხალხი შეესია. ერყო, ბერყო მოღვა ერთად. ყველა ერთმა სატყვარმა და წუხილმა შეეერთა. დაიტრუნო როვრე ძმები. სასოებით, მოწონებით. ღვთის განგებით და ღვთის ნებით ჩანს, არასდროს აღვიგვებით ამ მიწიდან. რადგან ამგვარ წმინდან გმირებს გვივლენს ღმერთი... და საფლავთან მუხლზე დადგა გულმდღერაჲ იმერეთი. როგორც რიგი და წესია. მოძმე ძმასთან მოღვა მწუდა და აავსე ეკლესია წმინდან ძმათა მოწამეთა.

წყალწითელას ღერჯ ტალღებთან თამაშობენ ვასკლავები. ღვას ტაძარი მოწამეთა წამებულთა საფლავებით. და შენც, თუკი ქართველი ხარ და ქართველად ზინდა მოკვდებ. აქ ანთო საბთელი და ამ ტაძარში დაიჩქებ!

მონების მრავალრიცხოვანი აჟანყებობითა და გერმანელი ტომების მოძალებით სიმტკიცეშერვეული რომის იმპერიის ცენტრმა დასავლეთიდან აღმოსავლეთისაკენ გადმოინაცვლა. სადაც მისი პოზიციები აშვარად უფრო მტკიცედ გამოიყურებოდა. შესაბამისად, იმპერიის ბრწყინვალე სატახტო ქალაქმა, რომშიც დათმო პირველობა და ამიერიდან (330 წ.) დედაქალაქობა ბალკანეთის ბოსფორზე მდებარე ქალაქს ებოდა. რომელსაც მმართველი იმპერატორის სახელი — კონსტანტინეპოლი ეწოდა.

ღროსს მოთხოვნილებებისა და ვითარების შესაბამისად რომის იმპერიამ რელიგიური პოლიტიკაც მკვეთრად შეცვალა. თუ ადრე მისი მმართველი წრეები სასანიანელთა ირანისგან განსხვავებით მკაცრად სდევნიდნენ იმპერიაში უცვლად დარჩენილ გაყრცელებულ ქრისტულ მოძღვრებას, ამიერიდან გამოცხადდა ქრისტიანული სარწმუნოების თავისუფლება, ის კი არა, მალე ქრისტიანობა მთელი რომის იმპერიის სახელმწიფო რელიგიადაც იქნა აღიარებული. ირანმა პირიქით, ქრისტიანთა დევნით უბასუხა მოწინააღმდეგის ამ ნაბიჯს. თ, ასეთ ვითარებაში ქართლის სამეფოს, ისევე, როგორც ამ ორ ძლიერ მეტოქეზე სხვადასხვა გარემოებების გამო დამოუღმებულ სხვა ქვეყნებს, არჩევანი უნდა გაეკეთებინა და გაეყოფა ერთად — რომის (ბიზანტიის) მხარე დაიჭირა და, მაშასადამე, ერთგვარად ახალი რელიგიის აღიარების მზადყოფნაც გამოხატა.

საქართველოში ქრისტიანული სარწმუნოების პირველი მქადაგებლები წმიდა მოციქული ანდრია პირველწოდებული და სვიმონ კანანელი იყვნენ. ქართველთა მიერ ქრისტიანობის საბოლოო აღიარება და სახელმწიფო რელიგიად გამოცხადება კი მოციქულთა სწორ, ქართულ განმანათლებელ წმიდა ნინოს სახელთან არის დაკავშირებული.

ქრისტიანობის ბაგრაჲეობა საქართველოში

ნინო წარმოშობით კაბადოკიდან ყოფილა. ღვთისმოსავი შობილები ერთადერთი ქალიშვილსაც ღვთის სიყვარულსა და უქონელთა თუ გვირველთა თანაგრძნობის უნერგავდნენ. 12 წლისა იყო ნინო, როცა მისი ოჯახი იერუსალიმში გადასახლდა. მალე მისი შობილები შემოინახდნენ და ნინოს ბიძამ, იერუსალიმის პატრიარქმა, დისშვილის აღზრდა ერთ მოხუც კეთილმასხურ ქალს მიანდო. იგი გოგონას მაცხოვრის შესახებ უამბობდა, ქრისტეს რჯულს განუმარტავდა და სიყეთეს უნერგავდა. მისგანვე შეიტყო ნინომ, რომ ჭვარცმული იესოს საუფლო კვართი

ცვალების დღეს. რ ავგისტოს მომზადება...

მცხეთაში დაბინავებული ნინო ექვს წელიწადს მთავრობის ბრძანებით ლოცულობდა გულმუხურალებს, ხმამაღლა შევირეებულს, მუდრანობდა სწავლებს, თან მასთან შეგების მისაღებად მოსულ ხალხსთვის ჟვარცმულ იესო ქრისტეზე. მის რუქულზე ესაბუძებოდა. ნინოს სიტყვამ, მისგან ქმნილმა სასწავლებელმა, კეთილმოღვაწეობრივი ცხოვრების მაგალითმა ბევრს აწამებინა მისი ღმერთი.

ამასთანავე მიმეღ ავად შეიქნა დედოფალი ნანა. ვერანაირმა წამალმა და მუდრანობამ ვერ უშველეს მირიან მეფის მეუღლეს. მამონ ვიღაცამ ურჩია, ეგებ, უცხო ქვეყნიდან მოსულ იმ ქალს ეუხმოთ, რომელიც თურმე სასწაულებს ახდენსო, იხმებს სასახლეში ნინო. მივიდა და თან ვახტანგის ქვარა მოიტანა. შევივედა ქრისტეს, ჟვარი გადასახა ავადმყოფს და... ნანა დედოფალი განიკურნა. წმიდა ნინომ გამოცხადებულ ხალხსა და დედოფალს განუცხადა, მე კი არა, ქრისტეს ჟვარს ვანიჭებდი განიკურნო. ნანა დედოფალმა დაიხალგა ნინო, სიამოვნებით ისმენდა მის ჭაბუკებს და თანდათან ქრისტეს მოძღვრების პატივისცემით იმსკვამებოდა. მალე დედოფალმა ქრისტეს რაჭულზე მონათვლია კი განიზარაბა. ახალ სჭელის წარმატებით გაიზარანებული მირიან მეფე კლას გან-

ზარბას ამრეზით შეხვდა და ქრისტიანობის ქადაგებაც აკრძალა. ასე გულაძმობი წარბაძინდა თბობის მთაზე სანადიროდ მიიჩინა და სწორედ იქ წაიშოვნა ნინოს წინასწარმეტყველება — შენი მალე მოაქცევი ქრისტიანადო. ერთაშად ჩამობნებდა და ირგვლე უყუროთმა დაიხალგურა. ჩამოხდა მჭირწნებელი მეფე ცხენიდან და თავის კერპებს შველა შესთხოვა. მაგარმ ამაღ, ჩარშემო ცალე წველიადი სუფევდა. მამონ ღმერთი წველი მეფეს ნინოს ღმერთი გაასხენდა. ნინოსეულოვე ლოცვის სიტყვებით შევივედა მას: „რომელი ხარ ღმერთი ქეშმარტი, განმინათლე სიბნელე ესე ჩემ ზედს მდებარე და გამოიმბრწყინე მე ნათელი“. უსმინა ღმერთმა მჭირწათყოფილ მეფეს და წყველიდ გაფანტა, ნათლი გამოამბრწყინა და მირიანამ ალაოა „ღმერთი ქეშმარტი“. შემდგომ ამის მირიან მეფემ ბოზანტიის იმპერატორ კონსტანტინეს შეუფიცა, მე და ჩემმა ხალხმა მონათვლა განვიზარებთ და მღვდელსახური გამოავიჯავენო. მცხეთას ჩამოაძინებულმა ანტიოქიის პატრიარქმა ესტატემ მონათლა ჟერი მეფე მირიანს, მისი სახლობა და დიდებულები, მეგრე კი გაქრისტიანებული მეფის ვრცო, დალოცა ახალი სამეფოს და მთავარბისკოპოსო დაუნებნა.

ეს 323 წელს მოხდა. ახლამოკეტულმა მირიანმა მთის გაქრისტიანებაც მოინდომა. ამ შემთხვევაში მეფე უფრო სახელმწიფოებრივი ინტერესებიდან გამომდინარე მოქმედებდა. მთის მოქრისტიანებით მოსიპობოდა მისი თითქმის დამოუკიდებელი მდგომარეობა და იქაური ურჩი მოსახლეობაც საიფლოს შემადგენლობაში მოექცეოდა. ამას თავად მთიელებიც გარწობდნენ და ამიტომაც აღუდგნენ მირიანის განზობავას. არ დაატყო, „მიოთლანი, კართალენი, ფხოველი, გულამაყარენი და წილკენელი“ მის ნებეს არ დაუკვებოდნენ, მეფემ გადაწყვიტა, იძულებით გაექრისტიანებინა მთიელები, წმიდა ნინო წინ აღუდგა (დაბანიშვილი იმ. 29-მ გვერდზე)

ღვთისმშობლის წილხვედრ საქართველოში, მცხეთაში იხსებოდა. ნინომ გადაწყვიტა, შორეულ საქართველოს ჩასულიყო და იესოს სწავრის სმარხისთვის თავყანი ეცა. დღე და ღამ უცულობდა ქალწული, გულმუხურალებს ევედებოდა ღვთისმშობელს, საქართველოს ნახე ელერსებინა. ისმინა ყოვლადწმიდა მარიაშმა მთის ევდრება და ძილში გამოეცხადა. „წარვედ ქვეყანად ჩრდილოეთსა და უქადაგე სახარება ძისა ჩემისა. და სპობი შენ მალე წინაშე ღმრთისა, და მე ვიყო მჭირველი და ხელის აღმყარობელი შენი. — ასე ჩაავრნა ღვთისმშობელმა ნინოს და რა დაატყო შეტენება და გაუბედობა, ვახს ჟვარი უბოძა და გაამზენე: „ეს იესოს მცველი შენი და ამით სძლიო ყოველთა წინააღმდეგობათა შენთა, და წარმჭირთის ქადაგება შენი, და მე ვიყო შენთანა და არა დაგირეო შენ“. ნინომ ღვთისმშობლისგან ბოძებულ ვახს ჟვარი წაიმძვინარა წინ და საქართველოს გზას გაუდგა. მას თან რამდენიმე ღვთისმშობლის ეფესელი ქალი ახლდა. ბევრი ვახსპირი და ფატიგარი გადიანა, ვიდრე საქართველოს მიადგებოდა, თანამგზავრი ქალები სომხეთს შეიპყრეს და აწამეს.

და აი, ჟვანბეთის გზით ნინო მცხეთას მიუახლოვდა. სწორედ დღესასწაული იღვა და წარმატებით მიმდებარდა არაბების მთაზე აღმართულ თავის კერპებს: არაბს, ზადენს, ვახტანგს და გაბის სისხლიან მჭირბულს სწირავდა. შემჩრწყუნდა შეხიბვანი, მუხლებზე დეცა და ლოცვა აღავლინა, უფალს შევივედა, ქეშმარტება ჩაეგონებინა გზაბნეული ამ ხალხისთვის... დაამთავრა ნინომ ლოცვა და ერთაშად საშინელი ქარი ამოვიარდა. ატყდა ქვეყნუხილი, წამოვიდა სეტყვა. ხლოო როცა ამინდო ჩაცხობა, ხალხმა დათრეფულყო, ნამსხვრევებდად ქცეული თავისი კერპები იხილა. ეს ყველაფერი ურჩ-

სხვა ქვეყნების წარმომადგენლებიც მოიწვიეს. ასე ჩაეყარა საფუძველი სპორტის ამ მეტად ემოციურ ათლეტურ სახეობას, რომელსაც ამჟამად მრავალი ათასი მიმდევარი ჰყავს, როგორც პროფესიონალები, ასევე მოყვარულებიც.

მოგვხსენებთ. „პროფესიონალთა სპორტი“ ჩვენში დიდი ხნის განმე-

ყოველი ბრძოლა უნდა დაიწყოს შეძახილით „რედი-გოლ!“ კილიის დაწყებამდე მონაწილეთა მხარეების სიბრტყის მიმართ მართ კუთხეს უნდა ადგენდეს. მანძილი მხარსა და ხელს შორის მუშტის სიდილეზე ნაყლები არ უნდა იყოს.

მკლავჭიდი

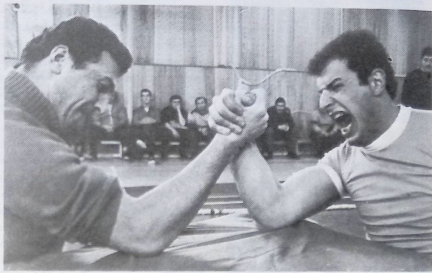
სპორტის ეს სახეობა ჩვენთვის ახალია და ძველიც. ახალია, რადგან მკლავჭიდი, როგორც სიტყვა და როგორც სპორტის სახეობა, სულ ორი წელია, რაც ჩვენში შემოვიდა, ხოლო ძველი მკლავის გადაადგილება ანუ მისი დღევანდელი მშვენიერი ქართული შესატყვისი — მკლავჭიდი.

საქართველოში მკლავის ძალა ყოველთვის ფასობდა. ვინ იცის, პირველად როდის შეერკინენ ერთმანეთს მკლავგამგარი ვაჟაკები...

მკლავის გადაწევაში ვის არ მოეხსენიება ძალა, მაგრამ „ჩემპიონატების“ გამართვა აზრად არავის მოსვლია. თურმე ნუ იტყვი და, ოკეანის გაღმა, ამერიკის შეერთებულ შტატებში, უკვე 3 ათეული წელია, იწყობა ოფიციალური მსოფლიო ჩემპიონატები მკლავჭიდში, თანაც არ დაგვიწყდეთ — ორ სახეობაში — მღვომარე მკლავჭიდა და მჭლომარე მკლავჭიდი.

პირველს საერთაშორისო სამყაროში „ერისკურსლინგს“ ეძახიან, მეორეს — „არმგრესლინგს“. პირველ ფედერაციაში 18 ქვეყანაა გაერთიანებული, ხოლო მეორეში — 54 ქვეყნის ფედერაცია. ბარემ იმასაც გეტყვი, რომ მღვომარე მკლავჭიდის საერთაშორისო ფედერაციის პრეზიდენტიცაა ამერიკელი ბილ სობერანისი. მჭლომარე მკლავჭიდასა — ინდოელი ბარი დარამ დასი.

ყველაფერი იქიდან დაიწყო, რომ 60-იან წლებში ამერიკელებმა ჩაატარეს პირველი შეჯიბრებები. მათ

ლობაში ტაბუდადებული იყო და ჩვენ თითქმის არაფერი ვიცოდით პროფესიონალ მკლავჭიდელთა ჩემპიონატების შესახებ. ასპარეზობები სპორტის ამ სახეობაში ძალიან ხშირად კომერციული ხასიათისაა, მას დიდძალი მყუერებელი ეტანება, ფართად შექმნება ტელევიზიით, ეუბრალ-გაზეთებით, რადიოთი. მკლავჭიდის ორთაბრძოლებს ხალხს გაქედელ დარბაზებში თან ხშირად ახლავს შოუ-პროგრამები. შეჯიბრებები ტარდება სხვადასხვა წონით კატეგორიების მიხედვით: 59, 68, 80, 90 კგ და მძიმე წონაში.

როგორც მღვომარე, ისე მჭლომარე სახეობაში ორთაბრძოლები ლითონის სახელურებიან მავიდებზე ტარდება. მსაჯობის წესებში წერია, რომ

ორთაბრძოლისას აკრძალულია ხელის მტევნის ასხლეტა. კილიისას მოსაპარეზე ხელს ტანით არ უნდა შეეხოს. აუცილებელია მკლავჭიდელს მუდმივი კონტაქტი ჰქონდეს სახელურთან (იფილისხმება თავისუფალი ხელი).

განსაყოფილებელი ყურადღება სჭირდება ასპარეზობისათვის მოსამზადებელ ვარჯიშებს. დღეს ხომ პოპულარობით სარგებლობს მკლავის გადაწევა საბავშვო ბაღებშიც კი. პატარები ერთმანეთს უსინჯავენ პაწია მაყებს. დიდი დატვირთვა, ე. ი. მკლავის ზედღირად ხშირად გადაწევა, გაუფრთხილებელ მოზარდში (და ამა მარტო მოზარდში) იწვევს მძიმე ტკივილებს. ამიტომ აუცილებელია გონიერი დატვირთვის დოზირება.

1989-1990 წლებში, როცა საქართველოში მკვლევარი, როგორც სპორტის სახეობა, შემოვიდა და დამკვიდრდა, ქართულმა მკვლევარ-დღეებმა რამდენიმე თვალსაჩინო წარმატება მოიპოვეს. გია გვიჩიანი (59 კგ), მაგალითად, 1990 წლის ზაფხულში „მოსკოვერი დათვიების“ სერთაშორის ტურნირის ჩემპიონი გახდა. 1990 წლის 12-13 ოქტომბერს კი აუცილებლად შევა ქართული სპორტის ისტორიაში:

ამერიკის შეერთებული შტატებში, კალიფორნიის ქალაქი პეტალუმაში, მსოფლიოს 29-ე ჩემპიონატი მკვლევარობაში („კროსგრესლინგი“). მძიმე წონაში მსოფლიო ჩემპიონატის ბრინჯაოს მედალს დაეუფლა ქართველი მკვლევარი ზაურ ცხადაძე.

პეტალუმაში გამართულ მსოფლიო ჩემპიონატი იმით იყო ჩვეთვის საამაო და გამორჩეული, რომ საქართველოს 5 მკვლევარმა 29-ე მსოფლიო ჩემპიონატში საქართველოს ეროვნული დროშით გამოსული დამოუკიდებელი გუნდით ასპარეზობდა. ამიტომ ჩვენი გოლიათის, ზესტაფონელ ზაურ ცხადაძის შესაძლოა საპრობო ადგილი მკვლევარულთა მსოფლიო ჩემპიონატში და, თანაც, ყველაზე პოპულარულ პრეტენდენტ წონით კატეგორიაში — მძიმე წონაში — მართლაც წონადია.

ზაურ ცხადაძის წარმატების შემდეგ საქართველოს მკვლევართა ნაკრების უფროსი მწვრთნელი ვახტანგ მუსელიანი ვეღარ აუღიდა მკვლევარის სექციაში მოგარეშეთა მსურველებს, შოდიან სხვადასხვა ასაკის კუნძულები და მამაკაცები.

ასე რომ, კიდევ ერთი „ქართული ხასიათის“ სპორტული სახეობა (არ უკავანძიოს ამ სიტყვის ზმარებას) დამკვიდრდა ჩვენში. საქართველოს ნაკრებს, როგორც ერთ-ერთ უძლიერეს გუნდს, უკვე იწყებენ სხვადასხვა ქვეყნის საერთაშორისო ასპარეზობებში.

გაბრიელ ბარჯაძე

„გაზაფხული დადგაო“

მთელი ზამთრის განმავლობაში მშვირ-მწუწურვალ ნადირ-ფრინველი სპორტებთან და ბუნებებთან გამოძევა. ტყე შეიშმუშნა. ყოვლის-შემძლე მზემ მომხიბლავი ფერები მოჰფინა მიდამოს, მერე ამ ზღაპრული ფერებით მოხატული და დამშვენიერული ხალხის დედამიწაზე გადაფარებას შეუდგა, აღმოსავლეთიდან დაიწყო და დასავლეთამდე გაშალა იგი.

მარტში თბილ ქვეყნებში წასული ყველა ფრინველი ტერუნდება თავის სამშობლოს. პირველი მერცხლები მიფრინავენ, ძველ ბუდეებს შეაყვებენ და დაბინავდებიან. ასეთ სავდ თადარიგს შეუდგება ხოლმე სხვა ნადირ-ფრინველი. მარტის ენდელთან, არტულ-დარბელ ამინდში მწერები და კიბალები ზღაზუნთი გამოდიან გარეთ.

...და აი, ტყე-მინდვრებში აპრილში შემოაბოცა. მზემ ერთიანად გააღწია შემორჩენილი თოვლი მინდვრებში და ტყეში, ფსფუსებენ ფრინველები, საიმედო ბუდეებს ფრინველნი მომავალი შვილებისათვის. ხე და ბუჩქები შეიფოთლა. ყველაზე დარე ბალი აყვავდა. მზის სხივებმა ბუჩქის ძირებში მიძინებულ

იები დალევია. მალე ენძლებმა ამოჰყვეს თეთრი თავები, მწვანე ბალახი ბიბინებს დედამწიფე, სკებიანი გამომიხალენ ფუტკრები და ახლად აყვავებულ მცენარეებს შეესივნენ.

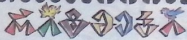
მიილია აპრილის დღეები, იბარტყის ფრინველებმა. გამარჯვდა ნადირ-ფრინველი. ფერთა ზეიმით, მომხიბლავი სილამაზით მორთულ-მოკაზმული აპრილი მისის ეგებება. მწვანით შემოსილი და ყვავილებით შემტული ტყე და ველ-მინდვრები სისხრული შეხედნენ მზის სხივებით დამშვენებულ მისს, აბიბინებულ მინდვრებში ტალღებით ლღეღევედ ბურჩისა და ქერის ყანები, ზეიმობენ დიდი და პატარა მხვენელ-მთესველები.

მზემ დაასრულა დედამიწის მოკარგვა. მწვანედ აბიბინებული ველ-მინდვრები ნაირფერმა ყვავილებმა დაამშვენა. წილად ლევილი ყვავილები, თეთრად ბიბინებენ გვირილები, ცისფრად მოიჭრნენ ზამბახები და თევზაგები. ვარდის ბუჩქები ფერად-ფერადმა აყვავებულმა კოკრებმა დაამშვენა. ბუბუბუბუ საამოდ უძღვრან ვარდობას. აიშალენ ხატულა პეპლები და დამფარვლებენ ყვავილებს. ატყულ ფუტკრების გინასი — ფუტკარი ხომ მისში იწყებს ყვავილის მტერის შეგროვებას. ამჟურად ტყე, მსხმოიარე ხეებს ტრტები დაუმძიმდათ. ერთიანად გაიბადრა და მწვანედ დაიბურა ტყეები. ხალისიანად ახმაურდნენ ფრინველები. შებუბულულ ბარტყებს ფრენას ასწავლიან. ისმის შაშვის ხალისიანი უკუხები.

ტყეში ამჟურდნენ ნადირთა ლეკვები, ცნაოთის დასდევენ დელებს. ყველას შია, ყველა საკმელს ეძებს. დაღრტუნებენ გარეთა

თანამედროვე

მადროკ გიტარის თანამედროვე მეფედ აღიარებულია ამ ამერიკელმა მუსიკოსმა ფრანკტორტო დაიუნო. 1966 წელს მშობლებმა ტონი მუსიკალურ სკოლაში მიიბარეს და იმ დღიდან მოყოლებული, ბიჭი 12 წლის განმავლობაში ეუფლებოდა კლასიკურ მუსიკას, სწავლობდა ბასის, ბრანსის, ლიტის შემოქმედებას. ტონის მოსწონდა ეს კომპოზიტორები, მაგრამ მათგან უველაზე მეტად შოპენს გამოირჩევდა. აღბთ ტონი მაკალპინი რივიანი პიანისტი გამოვიდა. რომ არა გიტარით ვატყება, 17 წლის უმაწვლი მუსიკალურ კოლეჯში შევიდა და ექსტერნალ დაამთავრა იგი. ეს ის წლებია, როცა ტონი საფრანკტორტო პიანების გიტარაზე გადატანით არის ვატყებელი. ახალგაზრდა მუსიკ-

შოპენი მაკალპინი

სი ბევრს მუშაობს. იტიებს, ზევენს გიტარაზე დაკრის ტექნიკას.

1986 წელს ტონი მაკალპინმა კიდევ ერთ შეხანიშნავ გიტარისტთან, ვინი მურთან ერთად პირველი ფრანკტორტო (მაშინ მაკალპინი კლავიშთან სკრაპებზე უტყავდა). ამას მოჰყვა ახალგაზრდა მუსიკოსის მონაწილეობა საერთაშორისო ფესტივალში „სოუ-88“. სწორედ ამ ფესტივალზე შედგა ვიტარების ის დიდებული დუეტი — ტონი მაკალპინი-ვინი მური, რომელზე მსმენელებისა და სპეციალისტების აღფრთოვანება გამოიწვია. მოგვიანებით მაკალპინმა პირველი სილი ალბომი ჩაწერა — „სიაგის ზღვარზე“ და თითქმის ერთდროულად ჩამო-

აულობა სუპერგუფო „მარსი“. ამ გუფთან ერთად ჩაწერა უკვე სახელგანთქმულმა ახალგაზრდამ მუსიკოსმა შირიგი დიკი, იმავე წლის მიწურულს კი კიდევ ერთი ახალი ფრანკტორტო („უკიდურესი უსაფრთხოება“). რომელიც მომდევნო, 1987 წელს გამოვიდა. წარმატებას წარმატება მოსდევდა. ინგლისისა და ამერიკის შეერთებული შტატების წამყვანი სპეციალისტები და მუსიკალური მიმოძიებელები ჩიჩი ზღეშორისა და ედი ვან ჰალენის დიდებას უწინაწარმეტყველებდნენ მას, მაგრამ თავისი ჩინებული აჩანჩორებებითა და შესრულების უზრუნველყოფის ტექნიკით ტონი მაკალპინმა დაამის ახლავე დარდლოს ამ ირი დღე გიტარისტის სახელეუბი. ამაზე ისიც შეტყვევებს, რომ იგი ერთხმად აღიარებს მადროკ გიტარის ახალ მეფედ.

ტაბები, ზევენებ დაბობლავენ დათვის ბეღები.

მაისში ახალი სიცოცხლე იბადება. სწორედ ვარდობის თვიდან იგრავებენ წაღირ-ფრინველები სააქსებო მარავს, სწორედ ამ თვიდან მეროდება სიცოცხლე. ზალკბი რომ არ იყოს, ზორბალი, ჭერა, კომბილი და სხვა მარცვლეული რომ არ შწიფდებოდეს მაისში, შინაური ცხოველები და ფრინველები ერთიანად გაწყდებოდნენ. ცხოველები და ფრინველები თუ არ იქნებოან, ადამიანები შიმშილით დახოცებოან, ხსი ძირკვებიდან ამ თესლიდან ახალი წერტი რომ არ იზრდებოდეს, ტყეები მარა იმრავლებდა ამიტომაც

არის, რომ ადამიანი ტყეს უნდა უფროსილებობდეს. ბუნებაში უველაფერი გონიერულად არის ერთმანეთთან დაკავშირებული. თუ დაიწვევ, მარცვლეულს მოიყვან, თუ საცვებს არ მოაკლებ შინაურ პირუტყვსა და ფრინველს, ისინი გამოგვემუშავენ: გაუფრთხილები შინაწივებს და — ისინიც სასმელ წყალს მოგცემენ, გვალვებისას შერგებას და ყანებს მოგირწყავენ. შთავარი კ ტყეა, ისაა ჩვენი უპირველესი შეგობარი. „ტყე შეუნახე შეილებსო“, — მოგვიწოდებდა აკადემიკოსი ნიკო კვცხოველი.

გახაფხულის მსგავსად, ვარდობის თვისავეთ მომსბილელი და ლამაზი

უნდა იყოს ჩვენი დღეასაქართველო.

გახაფხულის უმღერის უველა დი, პატარა, პოეტრი, მუსიკოსი, რომელიც იწერის პოეტრი ილია ხიშტარია ვარდობის თვის:

მინდვრად, შთებში და ბაღებში, ელერტული შექნეს ფრთოსნებმა, ლეკვარში შეიფრთხიბალებს ბუნების მამტილ მგონებმა. ხეზე კვირტები აფეთქდა, ისევე გვეწვია აპრილი, აპრილია ცყარი ვერცხლისფრად, ლორჭო ფოთლებზე დაყრილი.

აპრაფინა ბებია

ოთხმოცდაათი წლისა აგრაფინა ბებია ისედაც დაბალი, წელში ისეა მოხრილი, რომ ცოტაც და, მისი ნაკვებიანი სახე დედაშიწის შეეხება, ძლიერ გამბარს, ძლივს უჩანს ნაკვებში ჩამალული უწამწამო თვალები, ცხვირი: მირი ორნახ დაღებულ იქვს და ერთადერთი, ისიც შეუხე გატეხილი ებილი მოუჩანს, თოვლივით თეთრი თმა მუდამ შავი თავსაფრით აქვს დამალული. გამბდარი ხელები მსხვილ ძარღვებს გადაუთასმავთ, დაგრეხილი ფეხები კი ისე დაეძღვრებულან დედაშიწზე სიარულით, რომ კი არ შევლიან მოხუცს სიარულში, არამედ თვითონ აგრაფინა ბებია შევლია მათ თავისი განუერული ჯიხით.

აგრაფინა ბებია ჩვევან მოშორებით სახლობს. ჩვენი ეზოს ჯვერდით კი ერთი პატარა ბოსტანი აქვს. თვითონვე უვლის, ბარავს, თიხნის და მოსავალი საუკეთესო მოჰყავს. შვილებიც ჰყავს და შვილიშვილებიც, მაგრამ ამ ბოსტანში მის გარდა არავინ მინახავს.

ერთხელ ტყემლის ხეზე ვიყავი გასული. იქიდან კარგად მოჩანს მოხუცის ნიკეთი.

— უ, თქვე გასაწყვეტებო, თქვენა, თქვენა პატრონს დაუვარა შავი მიწა! არ გამოხადეს აქ სალორე! წაშავდით ახლავე აქედან, წაეთრიეთ! — მომესმა ბოსტნის კართან აგრაფინა ბების ხმა. იქვე, ტალახში ნებიურად გამოტოლ ლორებს ქებებს უშენდა და პატრონს უწყველიდა.

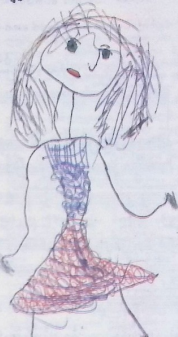
ლორები ღრუტუნ-ღრუტუნით წამოიზღაზნენ და კარს მოშორდნენ. აგრაფინამ ლორების დრუნჩით მიმოთხრილი ადგილი მოასწორა და კარის გაღება დააპირა. მველმა, დამბალმა ხის კარმა ერთი დაეკრიკინა, თითქოს ამბობდა: „რა გინდა, დედაბერო, როდის მომშორდები, დავილალო“.

შევიდა აგრაფინა ბებია ბოსტანში, ახედა მასზე ხუთჯერ მალღ სიმინდებს, თვალი შეავლო საჩებზე აფურჩქნულ ლობიოს, მერე დახუნძლული თბილებიც შეათვალიერა და დაღრეკილი სახე შეეცვალა, ნაკვები გაუქრა, შეკრული წარბები გაეშალა, დამალული, უწამწამო თვალები გაუთნათდა, რაღაც ძალამ წელში გამართა და მახინჯი დედაბერი სასამოვნო შესახედაობისა გახდა.

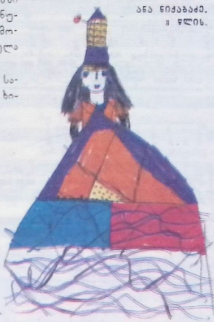
ასეთი იყო აგრაფინა ბებია, სანამ ყოველ სიმინდს ძირი არ გამოუთიხნა. ლობიოებს არ მიეაღერსა, არგვლეც ვველაფერს არ მოეფერა.

მერე კი, რიყა ძველი, დამბალი კარი კვლავ აკრიალდა, სასამოვნო შეხედულების დედაბერი ბოსტანში დარჩა, წელწახრილი და მოჯანუთელი აგრაფინა ბებია კი გზაზე გამოვიდა, აკუნძარას დაადგა და ნელ-ნელა მიიშალა.

ისე გამოიყო აგრაფინა ბების სახეცვლილებამ, კინალამ ტყემლის ხიდან ჩამოვეარდი.

„პრაფინა ბებია“
ანა ნინუაძე,
8 წლის.

„პრაფინა“
სოფიკო
შავალენიშვილი,
6 წლის.

ხუთოსანი ნინო

დღეოცო ითხოვს, ხუთები მივილო ვველა საგანში, ოთხიანებიც არ მოსწონს, შინ მხედება ხოლმე განგაშით.

სამიანს ზიზლით უტყერის, თანაც ყოველდღე მაშინებს: — ეგ რომ მიილო, იცოდე, სულს განვუტევებ მაშინვე!

საგნებს ხუთებზე ვამზადებ, სულ არ მჭირდება დამხმარე, ამა, რა ნინო ვიქნები, თუ დედა არ გავახარე!

ნინო პრაბია,
ვაღს ჩაიჩი, ვდავის პირველი
საშუალო სკოლა, VIII კლასი.

უტყუარო გეგმი

(ა ლ ე მ ო რ ი ა)

ორი მძა, ორი მზეკეპბეტი დაიბადა ზედიზედ ერთ ქართულ ოჯახში. სამშობლოს ჩახახა მზე და ფირუხის-ფერი ზეცა. დედ-მამის უსახლდრო სითბო და სიყვარული ზღაპრული ძაბით აესებდა ორივეს. მაგრამ ეს სიღბსანი არ გაგრძელდება: ბორბოტ ალტაჩი შეუჩნდა ოჯახს, აუწყე-წა ცხოვრება და მზეკეპბეტის მამა წარბეცა. დედამ ვერ გაუძლო ამას, ისიც წვივდა და დაიბეჭდებდა მძე-ბი.

უფროსი მძა ბებინამ და ბაბუამ შეი-ფურხს, უმცროსი დედს ჰყავდა. ცოტაობრივი მოხუცებითან, რომელთაც მასზე მზე და მთავარი ამოსდილდათ, მაგრამ მათიც მოწყე-ნილი იყო, დედაც ენატრებოდა, მძა-ც, უმცროსი ძმავე, მარტოვდ გარბე-ბდა თავს და ამ მარტოობამ გულში იარა გაუჩინა, რომელსაც პირის შე-ეცრა, სუბედუროდ, თურმე აღარ ეწერა.

მამამ თავი დააღწია აღქაქს, მძე-რამ უფროსი მზეკეპბეტის გული ვე-რა და ვერ მოიხიდირა, მართალია, ბიჭს ბებინა-ბაბუასთან არაფერი აკლ-და, მაგრამ, აქი ვიქეტი, აკლდა მთა-

ვარი — მშობლების სითბო და ალე-რისი.

ბუბეტი დაეაჯიკუნენ. გულით და-ავადებულ უფროსი მზეკეპბეტი ჩრდილოვანი ყინულის არშიაში გაიწვიეს. ვერაფერ შეინიშნა მისი სა-ტყევიარი (იქნებ შეინიშნეს კიდევ, მაგრამ თვალს დახუცეს) — მას ხომ ბავშვობისდროინდელი დიდი დარ-ღის გამო გულის მანკი შეჰყრიდა — ყარჯა ხანი დაჰყო მზეკეპბეტმა შო-რეულ უმზეო ციმბირში. ბავშვობა-ში შეძენილ სენს სხვაეც აღემატა — ხელახალი გულის მანკი და განუქე-რნებელი ციმბირული სენით დაეც-რილული ფილტვები...

უმცროსმა შედარებით უმტყე-ველად იმსახურა არშიაში და მშვი-დობით დაბრუნდა შინ. უფროსი მძავე დაბრუნდა, მაგრამ — ყანზრ-თელმა მზეკეპბეტმა.

სამშობლოში ჩამოსულ გულის-სწორი ევლდა. ექორწინეს კიდევ. ოჯახში მდებარე ბიჭის ტიტყვი რასამა. სისხრეულმა ვახაღისა ცოლ-ქმარა. შემდეგ გოგოც ეყვალა. ახალგაზრდა მამას თავისი ავადმყე-ფობისთვის სად ეცალა, თავგამოდე-

ბით ზრუნავდა, რომ პატარების გე-ულბს მშობლიური სითბო არ მოჰკ-ლებოდა, ყანზრთელები და ბედნი-ერები დაზარალებულენ. მაგრამ, პო-ევისა არ იყოს, „ხანგრძლივ ეს სო-ფელი გააბარებს ვისმე ვანა“?

და აი, თავი იჩინა არდილოეთის უმზეო ყინულეთში შეძენილმა მძი-მე სენმა. ვეეკეტი წერ არ ტყვებო-და, არავის უშეხლდა, რომ სამიწე-ლი ტკივიელი ტანგავდა. მაგრამ ბოლოს ყოველივე გამოვლენდა-ამას დედის გარდაცვლუბაეც დაემე-ტა...

რა არ იღონეს, რა ექიმიბეი არ და-ავიეს მზეკეპბეტს, მაგრამ ამოდ — აფმა სენმა თვისი გაიტანა.

დაჩრენე პატარები ობლად, ძნე-ლია ობლად, მაგრამ მათი ბედის, მალბობა ღმერთს, არ იქნება მამის უმედი ბედის მსგავსი: მათ ხომ ღლ-ნიერ, თავისუფალ საქართველოში მოუწყვეტი ცხოვრება. სადაც ადამი-ანებს ერთმანეთი ეყვარებოთ და სა-იღნავე ველარავის წყიყენენ უმზეო ყინულეთში ამოდ და უმადური სამ-სახურისთვის...

თენგიფი თოშაძე

ქრისტიანობის ბუნებრივი საქართველოში

(დასასრული)

მეფის ამ განზრახვას: „არა ბრძანე-ბულ არს უფლისაგან მახვილობა აღებდა, არამედ ჭყარარს სახარებობითა და პატრიოსნითა ჭყარითა უჩვენო გზაი ქრესტიანობა, მიმწვეანებელი ცხოვრე-ბად საუკუნოდ, და ესასოებ, მაღლ-მან ღმერთსამან განანათლოს ბნელი იგი გულითა მათათა“, ხოლო მირიან-მა არ ისმინა და მანაც იილო მახვი-ლი. მაგრამ როგორც ღვთისთვის არსაფიადელ ყოველ საქმეს, არც მახ-ვილით ქრისტეს რჩულის დანერგვის

ცლას მოტყანია კეთილი ნაყოფი. ისევ ნინოსეული გზა აღმოჩნდა ჰე-მარტი და ქართველთა განმანათლე-ბელმა კვლავ ჭყართი ზელში განა-გებო იგი, დაიარა ერყო-თიანეთი, ევლეთი, ყვარეთი, კაწარეთი, ქვე-რდამა და ყველგან ქრისტეს რჩულ-ზე მოაქცია ქართველნი. ბოლოს ნი-ნო სოველ ზოდებში დაეკვირდა, იქვე გარდაიცვალა და იქვე დასაფ-ლავდა.

დასავლეთ საქართველოში ქრის-ტიანობამ უფრო ადრე იწყო გავრ-ცელება, და ეს პირველ რიგში იმით აიხსნება, რომ მას უფრო ახლო ურ-თიერთობა ჰქონდა რომის იმპერია-სთან და, კერძოდ, იქ არსებულ ქრის-ტიანობის მთავარ ცერებთან. ისე რი, ქრისტიანობა აქ ძირითადად რომში — ბიზანტიის გზით შემოვიდა და ამდენად მან ბერძნული ენა-კულ-

ტურის ფართო გავრცელებაეც მოი-ტანა თან. და მანაც ქრისტიანობის ოფიციალური, სახელმწიფო რელი-გიად აღიარება ქართლში უფრო ად-რე მოხდა და სწორედ აქედან მო-ყვლებული, ქრისტიანობა ახლა უკვე ქართლის გზითაც ვრცელდება და-სავლეთ საქართველოში. რასაც შე-დგავდა ბერძნული ელემენტის შე-სუსტება და ქართულის მომძლავრე-ბა მოჰყვა. განთავისუფლდა ბერძ-ნული გავლენისგან დასავლეთ საქარ-თველოს ეკლესიაც და ახლა უკვე ქართლის ეკლესიის მეთაურის სა-ეისიკოპოსოებზეც გავრცელდა, წირ-ვა-ლოცვა ყველგან ქართულ ენაზე მიმდინარეობდა. ყოველივე ამან თანდათან დააახლოვა საქართველოს ელთებში და დიდად შეუწყო ხელი გაერთიანებას.

მ. ზაალიშვილი

● ბოლო წელდღეობისაგან, რომელსაც კაცობრიბა ბუნებისაგან დებულობს, სასარგებლო პროდუქტად იქცევა მისი მხოლოდ ერთი პროცენტი. დანარჩენი 99% უაზროდ უბრუნდება ბუნებს ეკოლოგურად მავნე პროდუქტების სახით.

● გერმანიის ჰაერის დაზიანებებისა შიამა დანაშაული მიუძღვის ავტოტრანსპორტს — 48%, მეორე ადგილზე მჭევრელობა — 20%, მესამეზე ენერგეტიკა — 18%.

● ხოლო 25 წლის განმავლობაში საფრანგეთის პოლიტიკოსი მოხსენებში 10-ჯერ გაიზარდა თევზით მოწველების შემოსევები, რაშიც იქ მშობლიურ ატორს ცდებს ადამიანურდებს.

● ჰაერის ვაქუთიანების მიზეზით ციხიანის მოხსენებში სახურაო ორგანიზების ქრონიკული დაავადების სიხარცე ხოლო თქვენი 50%-ით გაიზარდა, ველ-სისხლძარღვებისა — 85%-ით.

● რეგიონალური განვითარების პრობლემა კვეთამა საჩარხში გამოკლებული 800 მლონ ტონამდე მყვნი და ტექსტილი პროდუქტს. მართა აშხა წილად 250 მლნ ტონა მიღეს.

● კანადის ოტაოის პროცენტის დახვლები და სამხრეთ-დასავლეთის ურავლ შეტარებული 80-იანი წლების დასაწყისში წინა წლებთან ერთად ურავლურიად წინადაცხე 24 კვ ხელუბების და 7 კვ-მდე ნიტრატების ჩადობა.

● ურავლურიად განვითარებულ კაბიტალიზატრ კვეთამა საჩარხში გამოკლებული 800 მლონ ტონამდე მყვნი და ტექსტილი პროდუქტს. მართა აშხა წილად 250 მლნ ტონა მიღეს.

● ერთი ავტომობილი ურავლურიად შთანქულებს იოს ტონა ვინხანდს და გამოკლებული 800-800 კვ ნაშრობისაგან. 40 კვ აშტის ოქსიდს. 200 კვ დაუწყავ ნაშრობებს.

● გერმანიის მართა სტეფიანი ავტომანქანების საწვავით გაზარდების ჰაერში ხვდება დასაბუთების 50 ათასი ტონა ბენზინის ორბილი.

● ჩვენს-ოქტუბრში ტექსტის ღარიბის 2-ჯერ შემცირება. სიტარა მდინარეების ჩამინდენი — 20-25%-ით.

● თევზის ტონი დონე იმდენად დაეცა, ამ წელდღეობისა ხელუბის ორბილისაგან.

საქართველო

● მთელსა უფროსე ჰაერის კონსტრუქციისა ირკი ზარბაზნისა, სისხლად და ქუჩა სუბილი, რომელია ნარბისების მოწვეულობის სახე ზოგჯერ 458 კანონე წაღებისა იქონის. უფროსე სიწინისა მოზარდი ძალად ირკილია ირკი ზარბაზნისა, სისხლად ამ სიწინისაგან. ამოღული 1985 წელს 2 წლის ასაკში მოკლეს, 8,8 სმ იყო სიგრძე კი. ცხვირად მოკლეს ხოლოცა — მხოლოდ 3,5 სმ. იგი სულ 118 გრამს იწონის.

● ძაღლების წარბის უფროსე წარბის მთელი ასტრიალი ამანდის ჩამოტანის ვეუფების. ერთი დღის განმავლობაში (დღის 8 საათიდან სიღამის 8-მდე) მან ძაითადი ხმაინებების შესტრულება შესაწყობა 188 ძაღლს.

● კატების, ზეუფლები, ძაღლებზე უფრო დიდხანს ცოცხლობენ. უფროსე სიგრძიად შეიძლება ჩაითვალოს ზოლიანი კატა სხეუ-

ლად მესამე მან დახვების 86-ე წლისთავადღეობისა და მეორე დღის სული ვაქუთიანად.

● ზოლიანი კატებისაგან უფროსე ჰაერის სიწინისა, ირკი სხეულობად, მტრის-კეტი. მოზარდი ზედი სხეულობად 2,78 კვ-ს იწონის, მოზარდი მუ — 1, 81 კვ-ს.

● ზოლიანი მუ კატის, სხეული დატობი, ბოლო სიციცლების განმავლობაში 420 კეტი დაეცა. ერთი წარზე უფროსე მტრისა ზედი — 10 კეტი — სიბრუნის კატა ზედი.

● უფროსე აშვიანი კონსტრუქციისა ძაღლი, სიწინისა ძაღლი. ეს კონსტრუქციისა

სიწინისა დასაწყისში გამოიყვანეს. სიციცლი. ამის შედეგადღეობისა ჩამოღების 300-ს შეიძლება. 1986 წელს 128-მდე შემცირება. 15 წლის შემდეგ კი მხოლოდ 25 ძაღლი დარჩა. 1985 წელს სიციცლებისა 2-ჯერ გაიზარდა. 1986 წლის სექტემბერში სიციცლისა 8 მტრისა დასაბუთებისა და მტრისაგან აშხაში ამ კონსტრუქციისაგან.

● 1950 წელს ოთხი თვის კეტი აღმოსავლეთისა ერთი ავტო მატრატორისა შეტრავალი. 1478 მ-ის სიბრუნისა.

● ძაღლების სიციცლების სიწინისაგან 15 წელმდე. ცნობილია შემოსევები. რიგისა ძაღლი 20 წელზე მეტი იციცლებს. ავტო მატრატორისაგან უფრო აშვიანი შემოსევები 20 წელი და 8 თვე სწორად აღმნიშნული იციცლებს ავტო მატრატორისა ძაღლი. ამოღული ოთხი მტრისაგან 1916 წელს. დღეობის ასაკში მოხვდა. 20 წლის განმავლობაში იგი დღეობისაგან შეეწყობა სხეული აქისან სიციცლებს.

● უფროსე უფროსე მტრისაგან აღიარებულა დიზენტრის-სიწინისა კონსტრუქციისა ძაღლი. სხეული ზოგჯერ. 1923 წელს მან 200 კვ-ის მანძილზე სიციცლებისა კეტიცის ეკლს და ხოლის შეიყვანი იგი.

● 1928 წელს ზოლიანი ძაღლი, სხეული სიციცლი. დაეცა ოთხი მატრატორისა. ამოღული იგი შეეუფლებისა მან ვაქუთიანებისა ოქსიდისა თვის შემდეგ მისი ზონ დატრუდა. ამისათვის მან 2000 კვ-ის ვაქუთიანებისა მოიხვდა.

ფერმალიდან, 1986 წელს ჩამოღებისა

თანად ბანსაჟი

მეწიწეებმა, რომლებიც სწავლობენ უხანო ვეშაების ცხოვრებას. გამოაშკარავეს, რომ ისინი პოეტური ქმნილებები არიან. თავად განწყობენ ვეშაებს უფრო სიმღერა. ერთ მოტივს მთელი წლის განმავლობაში უბეჭვენ და თანდათან აუწყობსტენ მას.

ერთი წლის შემდეგ ვეშაი ცუდის მქობი და ის ვარჯიშებს მთელი სიცოცხლის განმავლობაში.

ცნობილი ამერიკელი კომპოზიტორი პოლ უინტერი, იუვენეს რ ვეშაების სიმღერებს. ქმნის თავის კარგად კომპოზიციებს. ვეშაებს უფრო სეშაჟი. ისინი სხვადასხვა ზორობას აკეთებენ ზეგარე, წელიდან ზეგარე და რამაც ხატვის ასრულებენ.

ალმინისტი უმინდა

26 წლის ფრანგ ალენ ესტეჟე მწერალებზე დაქანდაკებული და გრძელადიანი ასკლები მოხატა და გადამწვობა. რომ სიღამ დეპუტატი მწერალები. მისი პირველი ნახაში თავისებური რეკორდულ შედეგად ჩაითვალოს: ესტეჟე 7500 მეტრის სი-

მალლიდან გადმოხტა და პარაშუტით დაეშვა პეტრს უსკარანს მწერაგულზე (8788 მ.).

მინერალისუბანი შადბი

ისლანდიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის და სამხედრო საქმეა ინსტრუქტორის თანამშრომელთა შტატი ერთი ადამიანისგან შედგება. ამავე ინსტრუქტორს დარქვითი უფლის, რომ რაც უფრო ნაკლები აღმართის სამხედრო საქმი დაეკავებულა. მის უფრო მტკიცეა საერთაშორისო უნივერსიტეტს.

ბინდისი წინაწი

მსოფლიოში ასახეულ უამრავ ენციკლოპედიაში შორის ვინცის რეკორდების წინა ეველაზე გამოჩნდებოდა. მასში მოთავსებული ურცხვი სენსაციური თუ თავსუხაქცევი ფაქტ მზარად დიდილს აწვევს ხოლმე. ვინცის რეკორდების წინა, რომელსც პირველად 1955 წლის 27 აგვისტოს გამოიქცა, ცდომილად ეველაფერი მოიქცას. 1974 წლის ნოემბერში ეს ენციკლოპედია აჯობინ მოხდა ვინცის რეკორდების წინაში. როგორც ეველაზე პოპულარული სავაქომცენალი საქმის მთელი ისტორიის განმავლობაში. მსოფლიოში გავრცელება ამ წინაწი 27 მლნითი ენციკლოპედია. ეველის რომ თავი მოეფარათ, მთავრდებ 188 შეკრას, რომელთაც თითოეული ევერტების სიმადლას აქვებს.

ეს ძველსძველი ამბავია. იგი ბეზბიანების ბეზბიასაგან გამოიგონია, იმას კიდევ — დიდდღისაგან მოუსმენია, ხოლო მას პატარაობისას წიგნში წაუტოხაეს. ახლა თქვენ გაიმბობთ და კარგად მომისმინეთ:

ტყეში ერთ მშვენიერ დღეს გამარჯე და საჭმლის მოკვარაღმა კაქკაქმა ფრინველების სია შეადგინა, მუტურო ადგილი ამოიჩრია და ყველა ერთად შეიკრიბა.

— მინდა გავიგო, თითოეულ თქვენგანს რისი გაკეთება შეუძლია, რა ნიჭი და უნარი აქვს და თან ახალი რამ შევისწავლოთ, — მიმართა მან შერეებლებს.

გამხიარულდნენ ჩიტები, ავიციენდნენ, ამრობინდნენ, აქუტუტუტუნენ, ავრობინდნენ, აჭიკვიდნენ, ავალობინდნენ. ერთი სიტყვით, ყურთა-სმენა წაილეს.

— ძალიან კარგი, ძალიან კარგი!

— შეეკო კაქკაქმა. — ამიერიდან სიმღერასა და გალობას უფრო უყვით შევისწავლით და თან ფიზიკურ შრომასაც უნდა მიეგვიერთო.

მოკრე დღეს უკლებლოე ყველა მოფრინდა დიდი მუხის ძირას, აქ კიტყის სკოლა გახსნეს.

კაქკაქმა სია ამოიკითხა და გამოიჩრევა, რომ გუმული არ ესწრებოდა.

დაიწყო ხალისიანი მეცადინეობა. ყარაყტი და ბელურა ფიზიკულტურის მსწავლელები იყვნენ, პირვე-

ლი ავარჯიშებდა თავის შვიგირდებს ცალ ფეხზე დგომაში, მეორე კი — ხტუნებასა და გადახტომაში. მერცხალი ბუდეების აფებს ასწავლიდა. პრერი თუთიყუში — უტკო ენებს, ბრძინი ბე — ისტორიასა და ასტრონომიას, მოგზაურობის მოყვარული შოშა — გეოგრაფიას.

სკოლაში ბევრი საგნობრივი წრეც შექმნეს. ამაყი არწივი ფრენას ასწავლიდა, თოლია — თევზის ჰერას, კოდალა — დურგლობას.

ფრინველები ბეჭითად და გულმოდგინედ სწავლობდნენ. მარტომოდგინედ არ დადიოდა მეცადინეობაზე. მხოლოდ ერთბუელ მოფრინდა, როდესაც გამოცდები უკვე კარზე იყო მომდგარი. გამოცდაზე ჩაიჭრა.

სიზარბამისი გამო იგი ცხოვრებაში უმეცარი დარჩა, ბუდის აფებაც კი არ იცის და თავის კვერცხებს სხვის ბუდეში დებს ხოლმე.

თარგმანი: მ. ამირანაშვილი

● ოსიპურების გარეგნულად ადრეობდნენ არ არის მაინცდამაინც ვაჩნს საოპერის გამოყენება. მისი შევიჯრობის გარეშე თავისუფალ შედროის ორასეთიან ამრეტლდის შქონე დემეტრიანოვსაყ. ვაფრცხველამ შემთხვევაში უფრო მაღალხარისხივსეცე უკ გამოდის.

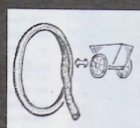
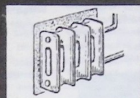
● ოვ გამოიხის ჩადეატრის და ედელს შობის აღდრის ფოლკს ჩადეაქ, ფოლკს ნიხის ირეტლდეს და ირანში უფრო დომბეს.

● ოვ შენი ხახვლ ქვეთის აუტომულენ „ტარს-პოტის“ — ხელის ურის აფეკალიეკ ატონის ხლტე შემოიყვლი. შევიქლი ხლტე პირიღლინი ამოაქცი და ურის კოდეკ კარხ ხან მოყენესტებს.

● მრელი მხახვლი ამქალს ლტახმის ჩეკეცხე არ ხეკლდის ხატახის გეკეკოდექსი. ოვ მარტე სეკტარ გამოყენებს — ცხე ურისეის არხნი. ორსელეც ცალ მარტეს განეარტლი. ორეც ამ დარს ხეკლდეხი ხანოზრტეხი იხიხე, ორმ ჩეკეცხეი ოთხე დარხანი.

● ოვ დედექ შეხოს გეკეკოდეხე გიდგეკეკი. შევიქლი კარხი ხანშაქტარ გეკეკი ტეკოარის ქვევ ხანხეკე ხანგეცხე ხი ამრეტლდელი მოედნე მოათავსე კარხი ოთხე თედეცე ხანდარის შეხოს ვეპნი. ტეკოარე უკვლდის მზარდი დარტეს.

● დემეტრიანოვის ხეკლდეხი არ შეიძლება. მაქარ ოვ მაინცდამაინც მხახვლით ურეტკომეცხე ჩეკეცე ცოქელი. ხარითლი ჩადოიმინდესის ატონტინის. ხატახმის მტეხე ნეწელს კოდექტორბიგის მოდეკე ხანოყეცე და მოდელე წეგარი დიდობამ ოპირტედეს.

თ. ტანბრძენი — პეტარტელის „სეკარაზი“ (ნარკევე) გატეკე	2
ნ. სარბი — ხედვიორე, ხანშარქი (დებქი)	1
წ. კეხტარტე — ირსეხე (მოხრობი, დანახტლი)	2
წ. მმდარტე — ლექსეხი	9
წ. მმარბიგინი — გაურტახიღლიი კარტელ დენს (მოხრობეხი)	9
წ. ხატარბიგინი — რეკე ვიდებელი ხეკლდეხი მღეცებულს (ნარკევე)	10
წ. კომეხებუნნი — მბხეღურე ოტტარი	12
წ. ფანდენიგინი — გაორტახიღლი, ადმინიში (წერტილი)	14
მაღლი ნეკის ვეკეტილი	15
მ-დარ მ-მეცე (იგორი)	15
მ-იხეცინი — კეკეკე (მოხრობი)	16
წ. ჩხმინი — დევიი და კონტინტე (კეცე)	20
სეკარტე, ადოვარე (წერტილი)	22
წ. ხატარტე — ჭეკეკე (წერტილი)	24
წ. ხანშარტე — გახეღური დედგე (წერტილი)	25
ტინე მკეკლძე (წერტილი)	26
ა რ ს	27
განხეღლი (ხეკეკეღური წიტი)	28
თ. ტინიგინი — ურეტი ზელი (ალეკოარე)	29
ზენდის კარ	30
ჩადიღური ხატე: გეკეკი (მხახვ)	31
განმეცეცე	32
სეკარტორე	34

გატეკის 1-ლ ვეკეღე — ხანტე პადეი ტეხეკინი

მოავარი ადოქტორის მავარი — ნაშარტე ანხანტე
 ხარტეკეკი კოდეკე: ნაშარტე ანხანტე (მეცე ჭეკეკე). ურარხ მოთხადე, ხანდარ ხეკლდეღლი, პეტარტელი პეტარტედი, დეკეკე პეტარტედი, ირსეხე ხანხეკედი, გეკეკე ურსეკინი (მხახვარი-ადოქტორი), დეკეკე ხანხანტე, სეკეკე ხანხეკინი, ხანხელი ხეკლდე, ურარხ ხანხეკედი, დეკეკე ხანხეკინი.

ადოქტორის მახარო: 250000, მბლხე. კოტეკის ქ. 15. ტელეფონი: მოავარი ადოქტორის — 88-87-85, 98-81-81, 3.85. ზეკეკის — 88-87-88, 98-88-85, გეკეკედებებს — 88-87-89, 98-87-81. ვადეკე: იაწყეკეხე 25. 81. 91 წ. ჭედოქტორი დანახებულე: 1. 88. 91 წ. ქალღის ტოქტეკე 60x80%, ტოქტეკეკე ხანხეკე ურტეკედი 6, ხანხეკეცეკე-ხანხეკეცეკედი ოთხეხე 2.85. შეკე. 220. ტატეკე 30.000 ცეხე.

ხანხეკეკის ტეკარტ-გეკეცეხის გეკეკეცეკის „სეკეკე“-ს ნტეხე.
 250000 მბლხე. კოტეკის ქ. № 14

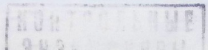
მბლხეზე ზეკეკეკე ატეკეკეს ზეკეცე წერტილით ია ცეკინებუხე

«Нахадული» журнал для школьников.
 Выходит один раз в месяц на грузинском языке.

За главного редактора —
 АПХАЗАВА НУЗАР ЧИЧИКОВИЧ

Адрес редакции: 380096, г. Тбилиси, ул. Костава, 14.
 Отпечатано в типографии газетно-журнального издательства Грузии «Самшобдо».
 Формат 60x90¹/₂, учетно-изд. л. 3, уса. печ. л. 5,85.

Тираж 30.000 экз. Цена 40 коп.

როცა
გაღებულ
ვერ
სჯობნის
ვიღებულს

მეხვეს — თეზოს ატანის ვიღებულს
12 წლის

მეხვეს — პეპა კომარაშვილი
9 წლის

მეხვეს — ალექსანდრე
10 წლის

მეხვეს — თეზოს ატანის
10 წლის

მეხვეს — თეზოს ატანის
10 წლის

მეხვეს — თეზოს ატანის
10 წლის

მეხვეს — თეზოს ატანის
10 წლის